

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ HOSPITAL У РОМАНІ
А. ХЕЙЛІ “FINAL DIAGNOSIS”**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно),
перша - англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Кулик Аліна Романівна

Керівник к.ф.н., доц. Залужна М. В.

Рецензент к.п.н., доц. Надточій Н. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
Надточій Н.О.

« ____ » _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

КУЛИК АЛІНІ РОМАНІВНІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Лексико-семантичне поле HOSPITAL у романі А. Хейлі “Final Diagnosis”»

керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Залужна Марина Володимирівна, к.ф.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «24» травня 2022 року №571-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 1 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) теоретико-методологічні засади дослідження лексико-семантичного поля, текст роману А. Хейлі англійською мовою

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Поняття про лексико-семантичне поле як лінгвістичне явище. 2. Принципи формування та структура лексико-семантичного поля. 3. Актуалізація лексико-семантичного поля HOSPITAL у романі А. Хейлі “Final Diagnosis”

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Залужна М. В., доц.	25.05.2022	25.05.2022
Розділ 1	Залужна М. В., доц.	12.06.2022	12.06.2022
Розділ 2	Залужна М. В., доц.	1.09.2022	1.09.2022
Висновки	Залужна М. В., доц.	16.11.2022	16.11.2022

6. Дата видачі завдання 25.05.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	квітень 2022	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2022	виконано
3.	Написання вступу	травень 2022	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	червень-серпень 2022	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень-жовтень 2022	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2022	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2022	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2022	виконано
9.	Захист	грудень 2022	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ А. Р. Кулик
(підпис)

Керівник роботи (проекту)

_____ М. В. Залужна
(підпис)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер

_____ Е. О. Веремчук
(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота – 51 стор., 74 джерел.

Об'єкт дослідження: лексико-семантичне поле HOSPITAL.

Мета роботи: виявлення особливостей актуалізації лексико-семантичного поля HOSPITAL в романі А. Хейлі "Final Diagnosis".

Теоретико-методологічні засади: ключові положення теорії лексико-семантичного поля, розроблені провідними вітчизняними та зарубіжними лінгвістами (Л. Вайсгербер, Й. Трір, В. Порціг, Л. М. Васильєв, А. А. Уфімцева, Ю. М. Караулов, М. В. Жгенті, І. М. Кобозєва, О. А. Павлишенко, К. Ю. Гладченко, Е. О. Веремчук).

Отримані результати: Розвідку здійснено з огляду на інтерес мовознавців до застосування польового підходу до аналізу мовних явищ та виявлення особливостей індивідуально-авторських репрезентацій лексико-семантичних полів як способу відображення реальності в художньому тексті. В роботі подано огляд підходів до визначення та моделювання польових структур у сучасній лінгвістиці. Особливості мовної об'єктивації ЛСП HOSPITAL в романі А. Хейлі "Final Diagnosis" простежено за допомогою виокремлення лексико-семантичних груп цього лексико-семантичного поля та визначення їхньої функціональної семантики в тексті. Простежено семантичну структуру лексеми «hospital», виокремлено семи, які виникають при її взаємодії з контекстом. Зафіксовано об'єднання лексичних одиниць даного поля у 10 лексико-семантичних груп та 21 лексико-семантичну підгрупу. Визначено основні семантичні зв'язки між елементами лексико-семантичного поля. Встановлено роль ЛСП HOSPITAL в романі як важливого засобу створення фахового контексту.

Ключові слова: *лексико-семантичне поле, ядро, периферія, лексико-семантична група, лексема, виробничий роман, термін*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОГО ЯВИЩА	8
1.1 Польовий підхід у мовознавчих студіях	8
1.2 Проблема дефінування лексико-семантичного поля	12
1.3 Лексико-семантичне поле та суміжні поняття: проблема розмежування	16
1.3.1 Лексико-семантичне поле vs. семантичне поле, функціонально-семантичне поле	16
1.3.2 Лексико-семантичне поле vs. номінативне поле	19
1.3.3 Лексико-семантичне поле vs. тематичне поле, асоціативне поле, словесне поле, лексико-семантична група	23
1.4 Структура лексико-семантичного поля.....	26
РОЗДІЛ 2 АКТУАЛІЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ HOSPITAL У РОМАНІ А. ХЕЙЛІ “THE FINAL DIAGNOSIS”	31
2.1 Використання ЛСП в англомовних художніх творах	31
2.2 “The Final Diagnosis” Артура Хейлі як виробничий роман	32
2.3 Структурно-семантичні параметри лексико-семантичного поля HOSPITAL	37
2.4 Семантичні відносини між елементами лексико-семантичного поля HOSPITAL	44
2.4.1 Синонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL	44
2.4.2 Антонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL	46
2.4.3 Гіпо-гіперонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL	47
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТОК А.....	59

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК

АП – асоціативне поле

ЛО – лексична одиниця

ЛСГ – лексико-семантична група

ЛСП – лексико-семантичне поле

НП – номінативне поле

СлП – словесне поле

СП – семантичне поле

ФСП – функціонально-семантичне поле

ВСТУП

Аналіз словникового складу мови здавна знаходиться у фокусі мовознавчих досліджень, його важливість зумовлюється розмаїттям та концептуально потужним складом лексики будь-якої мови світу, яка здатна не лише фіксувати, категоризувати та описувати навколишню дійсність, а й відображати культурну специфіку, менталітет, національні особливості різних народів, а також відбивати індивідуальні картини світу та настанови окремих мовців. Проблема впорядкування та одиниць мовної системи, зокрема її лексичного рівня, поставала перед науковцями, починаючи з часів становлення філології як науки. Дослідження мови як системи запровадив у ХХ ст. Ф. де Соссюр, засновник структуралізму в лінгвістиці. На сучасному етапі одним із перспективних напрямів мовознавчих студій став «польовий підхід», який застосовують для опису організації мовних одиниць різного рівня та гатунку, насамперед в межах лексичної підсистеми. Термін «поле» є міждисциплінарним, він був запозичений з фізики, через психологію, біологію та соціологію введений до лінгвістичних студій (зокрема, до семасіології) німецькими мовознавцями Г. Іпсеном та Й. Тріром. Детальну розробку теорія здобула в роботах Л. Вайсгербера.

Поняття «поле» тривалий час є об'єктом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних мовознавців, адже воно є одним з найбільш розроблених та зручних способів аранжування компонентів лексичної підсистеми мови. Подальші дослідження у цьому напрямі проводили В. Порціг (синтагматичний аспект), В. В. Виноградов, Л. М. Васильєв (теорія семантичних полів), Ю. Д. Апресян, М. В. Нікітін (лексико-семантичні поля та лексико-семантичні групи), О. В. Виноградов, О. О. Селіванова (парадигматичні параметри лексико-семантичного поля), Я. Ю. Манжос (терміносистема та лексико-семантичні групи), З. Д. Попова та Й. А. Стернін (семантико-когнітивний підхід), Л. А. Лисиченко, М. П. Кочерган (теорія

функціонально-семантичного поля), Р. Мейер, О. І. Діброва (типологія лексико-семантичних полів).

Над проблемою дослідження поля в лінгвістичному аспекті працювали А. А. Уфимцева, А. І. Кузнецова, Ю. М. Караулов, М. В. Жгенті, І. М. Кобозєва, С. В. Семчинський та ін. Нині розробкою окремих параметрів та різновидів лексико-семантичного поля займаються К. Ю. Гладченко, Е. О. Веремчук, М. В. Гурецька, Г. Ходасевич та інші фахівці, які розглядають це поняття у контексті новітніх лінгвокогнітивних, психолінгвістичних та лінгвосинергетичних досліджень. Антропоцентричний підхід у лінгвістичному аналізі передбачає необхідність дослідження лексем, що функціонують у мовленні в різних сферах спілкування, адже мова розвивається одночасно із соціальною еволюцією (Ю. А. Зацний, О. С. Максименко), містить усі загальнолюдські, культурні та соціальні складові. Відтак, перспективним, але ще недостатньо розробленим напрямом лінгвістичних розвідок є дослідження особливостей представлення лексико-семантичного поля в текстах різних стилів, зокрема, художніх.

Попри значний інтерес мовознавців до проблеми польової організації мовних одиниць та присвячені їй наукові розвідки, в сучасній філології досі залишаються деякі дискусійні положення. Насамперед це стосується співвідношення між лексико-семантичним полем та іншими типами полів (семантичним, функціонально-семантичним, тематичним, номінативним, асоціативним, словесним). У сучасному науковому просторі не напрацьовано одностайних критеріїв розмежування між суміжними поняттями, не визначено остаточно місце кожного компонента в структурі лексико-семантичного поля, потребують уточнення методи його аналізу та способи актуалізації.

Актуальність роботи полягає в необхідності вироблення системного підходу до аналізу лексико-семантичного поля як складного мовного явища та особливостей його актуалізації в художньому тексті.

Наукова новизна дослідження полягає у спробі власного аналізу специфіки відбиття лексико-семантичного поля HOSPITAL в художньому тексті на матеріалі роману А. Хейлі “Final Diagnosis”.

Об'єктом дослідження є лексико-семантичне поле HOSPITAL.

Предметом дослідження стала специфіка відбиття лексико-семантичного поля HOSPITAL в романі А. Хейлі “Final Diagnosis”.

Метою дослідження є виявлення особливостей актуалізації лексико-семантичного поля HOSPITAL в романі американського письменника А. Хейлі “Final Diagnosis”.

Задля досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних завдань:

1) розглянути особливості польового підходу до аналізу мовних явищ у сучасній філологічній науці;

2) уточнити визначення терміну «лексико-семантичне поле» у зіставленні з суміжними поняттями;

3) виявити основні компоненти структури лексико-семантичного поля та взаємозв'язки між ними;

4) встановити основні підходи до класифікації лексико-семантичних полів і дати опис їх основних типів;

5) схарактеризувати основні методи дослідження лексико-семантичного поля в сучасній лінгвістиці;

6) з'ясувати специфіку використання ЛСП в англомовних художніх творах;

7) розкрити особливості відбиття лексико-семантичного поля HOSPITAL у романі А. Хейлі “Final Diagnosis”, зокрема його структурні та семантичні параметри.

Матеріалом дослідження став роман американського письменника А. Хейлі “Final Diagnosis”.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось з використанням таких методів та прийомів: метод лінгвістичного спостереження та аналізу,

метод суцільної вибірки, аналіз словникових дефініцій, метод семного аналізу, описовий, а також статистичні методи обчислення кількісних результатів.

Практична значущість наукового дослідження зумовлює можливість використання його результатів під час проведення семінарських занять з лексикології, стилістики, історії зарубіжної літератури, лінгвістики тексту, а також практичних занять з англійської мови, американської літератури та інтерпретації тексту.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатку.

У вступі містяться загальні відомості про дану наукову працю, зокрема умотивування теми, постановка мети та завдань, формулювання актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та опис структури роботи.

Перший розділ присвячено розгляду теоретичних засад дослідження лексико-семантичного поля як лінгвістичного явища, зокрема проблемі визначення цього терміну, особливу увагу приділено розмежуванню поняття «лексико-семантичне поле» з суміжними термінами, розглянуто питання структури, типології та та основних параметрів лексико-семантичного поля.

Другий розділ містить власний аналіз лексико-семантичного поля HOSPITAL, актуалізованого в романі А. Хейлі "Final Diagnosis". У розділі подано загальну характеристику лексико-семантичного поля HOSPITAL, визначено його структурні параметри та семантичні відносини між його елементами, розкрито особливості авторського представлення лексико-семантичного поля HOSPITAL в зазначеному романі.

У висновках наведено узагальнені результати проведеної роботи.

Додаток містить вибірку лексичних одиниць, що представляють лексико-семантичне поле HOSPITAL в романі А. Хейлі "Final Diagnosis".

Загальна кількість сторінок 51, кількість використаних джерел 74.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОГО ЯВИЩА

1.1 Польовий підхід у мовознавчих студіях

Лексика будь-якої мови характеризується розмаїттям і строкатістю, оскільки вона зазвичай представлена великою кількістю одиниць різних за складом, семантикою, оцінністю, сферою вживання, які перебувають у певних взаємозв'язках одна з одною та з деякими іншими елементами лексичного рівня. Спроби систематизувати лексику здійснювались неодноразово, до їх основи було покладено різні принципи, тому і варіантів упорядкування лексичного рівня мовної системи доволі багато.

Сучасні мовознавчі дослідження презентують мову, зокрема її лексику, як розлогу систему компонентів та їх взаємозв'язків, певним чином структуровану та впорядковану, але науковці досі не мають одностайного підходу до найменування та визначення такої структури. Найбільш поширеними термінами на позначення сукупності лексики є «лексико-семантичне поле» (Ю. М. Караулов), «номінативне» (З. Д. Попова, Й. А. Стернін), «функціонально-семантичне» (О. В. Бондарко), «асоціативно-семантичне» (Н. Є. Суліменко). Опис лексичного складу мови як поля дозволяє встановити місце окремих номінацій будь-якого поняття в загальній системі, а також з'ясувати особливості взаємодії та смислові зв'язки між елементами всередині системи.

Новітні підходи в лінгвістиці спрямовані на вивчення як окремих мовних полів (тематичних, приналежних конкретним мовам), так і польового характеру мови в цілому. Загалом сучасні наукові розвідки свідчать про ефективність засосування польової моделі до аналізу та опису розмаїття

елементів мовної системи, оскільки в її рамках система мови тлумачиться як сукупність полів, що мають багаторівневий характер та перетинаються в периферійних ділянках. Польовий підхід має беззаперечні переваги, до яких відносять його описовий потенціал, та, водночас, методологічна цінність, оскільки «підтвердження в практичних дослідженнях польової організації мови може бути екстрапольоване в область методу, тобто польовий принцип може бути застосований в якості загального прийому аналізу мовних явищ і категорій, в тому числі і лексичного значення слова» [Стернин 1985, с. 30].

Ідеї, які лежать в основі польової концепції мови, постійно доповнюються та уточнюються, але основними є такі [Бондарко 1983; Кузнецова 1981]:

1. Поле представляє собою інвентар елементів, що поєднані між собою системними відносинами,
2. Елементи поля мають семантичну єдність і виконують в мові спільну функцію.
3. Поле об'єднує однорідні і різнорідні елементи.
4. Поле утворюється із складових (мікрополів), яких має бути щонайменше два.
5. Поле має вертикальну організацію (структура мікрополів) та горизонтальну (взаємовідношення мікрополів).
6. У складі поля виділяються ядерні та периферійні зони. Ядро концентрується навколо домінантного компонента.
7. Ядерні компоненти найбільш задіяні у виконанні функцій поля, мають систематичне застосування у мовленні, є більш частотними порівняно з іншими елементами і обов'язкові для певного поля.
9. Межа між ядром і периферією є розмитою, нечіткою, складною для визначення.
11. Поля частково накладаються один на одне, утворюючи зони переходів, що є законом польової організації системи мови [Стернин 1985, с. 30].

Дослідження проблем аналізу лексико-семантичного поля як форми організації лексисної системи та окреслення методів його лінгвістичного аналізу не є абсолютно новим напрямом філологічних студій, проте, з урахуванням результатів останніх наукових пошуків, вони привертають дедалі більше уваги науковців, постаючи однією з центральних проблем сучасної лінгвістики.

Мова є розгалуженою та гнучкою складовою людського буття, що передає власними засобами величезну кількість різноманітних понять, явищ, емоцій, оцінок, думок тощо. Проблеми значення слів привертали увагу дослідників з давніх часів. З початку ХХ століття наука про мову зробила величезний прогрес у вивченні більшості питань лексикології, до яких, зокрема, належать проблеми значення слів, його семантичної структури, зокрема, у роботах Й. Тріра, Л. Вайсгерберга, В. фон Гумбольдта, сучасних лінгвістів Ю. А. Зацного, С. М. Єнікєєвої, Н. Д. Костенко, Н. В. Іваненко, Е.О. Веремчука, та інших.

Лексичні одиниці (далі – ЛО) складають основу будь-якої мови, вони мають різне походження, компонентний склад, семантику, стилістичне забарвлення, функціональне навантаження, тому в мовознавстві виникла нагальна потреба систематизувати всю лексику. В різні часи пропонувались різні ідеї щодо способів систематизації мовних одиниць. Зокрема, задля структурації лексикону було запропоновано поняття «поле», яке виникло і складалось поступово, об'єднуючи ідеї та принципи семантичного аналізу мови. Питаннями його розробки займалися такі лінгвісти як Г. Іпсен, Й. Трір, Л. Вайсгербер, В. Порціг, Г. Штерберг, Р. Мейер, Р. Карнап, Л. Вітгенштейн.

Загалом термін «поле» увійшов до наукового обігу у ХІХ ст. завдяки видатному фізику Д. Максвелу, який вивчав характеристики електромагнітного поля. У фізиці він вживається на позначення частини простору, в якому розглядається певне фізичне явище (поле температур, поле тиску, силове поле) [Веремчук 2017, с. 16]. Термін «поле» активно вживають і в інших наукових парадигмах, приміром, у біології (морфогенетичне поле,

біополе), психології (теорія психологічного поля), соціології (теорія соціального поля), політології (політичне поле), менеджменті (поле діяльності організацій, поле рішень, поле ризиків).

Початкові спроби засосувати поняття «поле» в лінгвістичному аспекті були зроблені в роботах Г. Іпсена (який тлумачив його як сукупність слів, що мають спільне значення) [цит. за: Веремчук 2017, с. 16]. Але більш ґрунтовну та детальну розробку аналізу мовних одиниць в руслі польового підходу здійснив Й. Трір. Він вважав, що це поняття відбивало ідею спільності семантики лексем та могло застосовуватися до груп слів, які відповідали такому параметру [Щур 2018, с. 24]. На основі вчення В. фон Гумбольдта про внутрішню форму мови, лінгвісти надалі вкладали в поняття «поле» різний зміст, обираючи різні предмети й методи дослідження [Крутоголова, Гладченко 2014, с. 53].

З розвитком наукової думки поняття «поле» в мовознавстві стало набувати різних тлумачень та форм втілення. Його розглядали В. Порціг (синтагматичний аспект), Л. Вайсгербер, В. В. Виноградов, Л. М. Васильєв (теорія семантичних полів), Ю. Д. Апресян, М. В. Нікітін (лексико-семантичні поля та лексико-семантичні групи), О. В. Виноградов, О. О. Селіванова (парадигматичні параметри ЛСП), Я. Ю. Манжос (терміносистема та лексико-семантичні групи), З. Д. Попова та Й. А. Стернін (семантико-когнітивний підхід), О. В. Бондарко, М. П. Кочерган (теорія функціонально-семантичного поля), Р. Мейер, О. І. Діброва (типологія лексико-семантичних полів). Над проблемами дослідження поля в лінгвістичному аспекті також працювали А. А. Уфімцева, А. І. Кузнецова, Ю. М. Караулов, М. В. Жгенті, І. М. Кобозєва, С. В. Семчинський та інші мовознавці.

Сучасне бачення поняття «поле» з точки зору лінгвістичної науки демонструють О. С. Ахманова та М. Ахундов, які під ним розуміють інвентар елементів, пов'язаних між собою системними відношеннями, що мають семантичну спільність і виконують у мові спільну функцію, а також особливу

структуру, що складається з ядра та периферії (з максимальною концентрацією ознак у ядрі та неповним їх набором і послабленням їх інтенсивності на периферії) [Ахманова 2009; Ахундов 1982]. Ю. Караулов визначає ЛСП як групу слів однієї мови, що мають досить тісний смисловий зв'язок [Караулов 1972, с. 57-68].

З урахуванням вищенаведеного можемо стверджувати, що поняття поля є широко вживаним та перспективним в сучасній лінгвістиці. Цей термін з'явився у фізиці. На теперішній час термін «поле» використовується в багатьох інших науках, як-от соціологія, психологія, менеджмент. До розгляду мовних явищ він був вперше застосований Г. Іпсеном та отримав детальну розробку у працях Й. Тріра та Л. Вайсгербера. На сьогодні в лінгвістиці на позначення способу організації лексикону мови найчастіше вживається термін лексико-семантичне поле.

1.2 Проблема дефінування лексико-семантичного поля

В сучасному мовознавстві існує декілька підходів до розуміння поля як лінгвістичного феномена. Такі дослідники як М. В. Нікітін, П. М. Денисов, Ю. М. Караулов, В. В. Левицький, Й. Трір, Л. Вайсгнербер, В. Порціг розглядали лексико-семантичне поле як частину ширшого об'єднання лексем, яке вони називали «семантичним полем».

Варто зазначити, що аналізу лексико-семантичного поля присвячено чимало наукових робіт, проте, дослідники досі не дійшли одностайної думки стосовно його визначення та основних ознак. Деякі лінгвісти наводять перелік характеристик ЛСП, таких як цілісність, впорядкованість, взаємозв'язок між елементами, повнота, розмитість кордонів, безперервність (М. В. Нікітін, Ф. О. Нікітіна, П. М. Денисов). Деякі фахівці наголошують на включенні в поле слів різних частин мови (А. П. Мацук, Г. В. Степанова).

Спільним між різноманітними теоріями є розгляд ними ЛСП як способу відображення дійсності і системи, складники якої пов'язані спільним семантичним чинником і структурно організовані співвідношенням «ядро – периферія» (Л. М. Васильєв, Ю. М. Караулов) [Іваненко 2007].

Загальноприйнятим в сучасній мовознавчій науці є розгляд ЛСП як структури, що має ядро та периферію [Антомонов 1987, с. 43]. Це означає, що ЛСП являє собою певну організацію компонентів, об'єднаних семантично. С. Денисова тлумачить ЛСП як поле, яке ґрунтується не за ознаками релевантної та нерелевантної опозиції, а за принципами градування [Денисова 1996, с. 65]. За такого підходу особливу увагу зосереджено на правильному розмежуванні слів.

На думку З. Н. Вердієвої, ЛСП визначається як ієрархічна структура, яка складається з певної кількості лексичних одиниць, об'єднаних спільним інваріантним значенням [Вердієва 1986, с. 5]. Відповідно до такого підходу, поле – це структура, яка об'єднує всі варіанти одного інваріанта.

М. Жгенти пропонує для дослідження мовних явищ методику «семантичних ознак», що дозволяє порівнювати структурно-семантичні організації полів різних мов [Жгенти 1983, с. 12-14]. Дослідник наголошує, що словесне поле є впорядкованим за семантичною ознакою – словесним значенням одиниць, що входять до його складу.

М. П. Кочерган дефінує ЛСП як «сукупність парадигматично – пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) та відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ» [Кочерган 2008, с. 211]. Згідно з цим визначенням, поле є «сукупністю лексичних одиниць», тобто це об'єднанням всіх одиниць, які мають спільний зміст та відображають подібності предметів.

«Лінгвістична енциклопедія» О. О. Селіванової визначає ЛСП як «парадигматичне об'єднання лексичних одиниць певної частини мови за спільністю інтегрального компонента значення (архісеми)» [Селіванова 2011,

с. 327]. Важливим чинником тут виступає не лише близькість семантики компонентів, але й їх приналежність до однієї частини мови, що є важливим аспектом, але не акцентується в більшості інших дефініцій лексико-семантичного поля.

У деяких наукових працях на позначення ключової ланки ЛСП, що визначає її цілісність, застосовується близький за значенням термін «гіперсема», відтак лексико-семантичне поле розуміється як «відносно автономна сукупність лексем, об'єднаних спільною гіперсемою» [Бондар 2006, с. 220]. Подібний підхід демонструє О. О. Селіванова, яка, однак, застосовує термін «інтегральна сема» [Селіванова 2008, с. 92]. За такого підходу ЛСП розуміється як сукупність лексичних одиниць, пов'язаних між собою головним словом-домінантою, що має нейтральне та більш загальне значення. Ф. Нікітіна розглядала лексико-семантичне поле як «засіб об'єктивного представлення семантики тексту в лексиці» [Нікітіна 1981, с. 14]. Це визначення привертає особливу увагу в ракурсі нашого дослідження, оскільки воно зосереджене саме на особливостях актуалізації ЛСП у художньому тексті.

В. А. Звегинцев дослідив, наприклад, такі лексико-семантичні системи, як групи слів, що представляють «часткові підрозділи» більш загальних понять, виражених словами з «узагальнюючим значенням»; групи слів синонімічного характеру; групи слів, в основі яких лежать «інші принципи визначення загального значення» (наприклад, назви частин тіла) [Звегинцев 2001, с. 169].

Аналізуючи теоретичний доробок мовознавців, які займалися проблемами вивчення ЛСП, можемо зазначити, що вони виробили кілька основних підходів до розуміння цього поняття, в межах яких:

1. Поле визначається як структура, з акцентом на його граматичні параметри (розроблений Н. Хомським, його також розвивали О. Антомонов, С. Денисова, З. Н. Вердієва);

2. Глумачення поля відбиває семантику слів (М. П. Кочерган, Ю. М. Караулов);

3. Дефінування поля як певної сукупності лексичних одиниць (визначення М. П. Кочергана, А. М. Кузнєцова, О. І. Бондаря);

4. ЛСП розглядають як фрагмент дійсності, репрезентований у мові відповідною групою лексики (С. В. Семчинський, О. С. Ахманова, Д. Е. Розенталь і М. О. Теленкова) [Крутоголова, Гладченко 2014, с. 53]

До основних параметрів ЛСП, які визначають його сутність, І. Кобозєва відносить:

- наявність семантичних відношень між складниками;
- системний характер цих відношень;
- взаємозалежність і взаємна детермінованість лексичних одиниць;
- відносна автономність поля;
- безперервність позначення у смисловому просторі;
- взаємозв'язок полів у лексичній системі [цит за: Селіванова 2011, с. 327].

Отже, сучасні мовознавці загалом вважають, що ЛСП – це сукупність лексем (М. П. Кочерган, О. І. Бондар), представляють поле розгалуженою структурою, що включає ядро та периферію (З. Н. Вердієва, О. Антомонов), доводять, що лексеми в полях об'єднані спільною семантичною ознакою (С. Денисова, М. Жгенті). Польова модель дає нам уявлення про мову як про систему підсистем, які взаємодіють та перетинаються у своїх значеннях одне [Дашкова 2020, с. 60].

Ми вважаємо головним чинником насамперед семантику, яка є визначальною для поля в цілому, його складників та їх організації в систему. Він відбиває можливі семантичні зв'язки між лексемами, що входять до складу поля, впливаючи на їх функції та аранжування.

Проаналізувавши теоретичні роботи, можемо стверджувати, що термін «поле» у мовознавчій галузі має на сьогодні значний обсяг значень, але найбільш важливим є розуміння того, що поле об'єднує різні лексичні

елементи за семантичними ознаками у певну структуру, тому таке поле отримало назву «лексико-семантичне». ЛСП, як і саме поняття «поле», досі не має чіткого визначення та одностайного розуміння в мовознавстві, але більшість лінгвістів підтримують думку, що це структура, яка включає сукупність лексем, що об'єднані однаковими семантичними ознаками.

1.3 Лексико-семантичне поле та суміжні поняття: проблема розмежування

Важливим питанням лексикології постає аналіз співвідношення та трансформацій у семантичній структурі лексичних одиниць, тому що лексеми – це найбільш змінювані елементи мовної системи, особливо коли йдеться про зміни їх значення. Особливу увагу дослідженню семантики та семантичних відношень лексичних одиниць приділяли такі дослідники як О. О. Потебня, В. В. Виноградов, Ю. М. Караулов, Й. А. Стернін, В. М. Телія, Д. М. Шмельов, Л. Вайсгербер, Г. Іпсен та інші. Оскільки польовий підхід в лінгвістиці отримав реалізацію у кілька способів, у теоретичній літературі з'явилися декілька термінів на позначення лексичних мікросистем, які певним чином перетинаються з поняттям лексико-семантичного поля: «семантичне поле», «номінативне поле», «тематичне поле», «асоціативне поле», «словесне поле», «лексико-семантична група». Ці найменування форм групування лексичних одиниць інколи сприймаються як синоніми, але між ними є певні розбіжності у застосуванні, тому вважаємо за необхідне присвятити наступну частину роботи проблемі розмежування між ними, аби у такому співвіднесенні чіткіше окреслити ЛСП як ключове поняття нашого дослідження.

1.3.1 Лексико-семантичне поле vs. семантичне поле, функціонально-семантичне поле. Оскільки при систематизуванні

лексичного матеріалу науковці дотримувались власних принципів та підходів до їх опису семантично пов'язаних груп лексем, в лінгвістиці паралельно функціонує кілька термінів на їх позначення: лексико-семантичне поле, семантичне поле (тут і далі – СП), номінативне поле (далі – НП), лексико-семантична група (далі – ЛСГ), тематична група (далі – ТГ), асоціативне поле (далі – АП). Звернемо увагу на співвіднесеність між цими термінами, на спільні аспекти та відмінності між ними.

Як зазначалося вище, лексико-семантичне поле – це об'єднання всіх лексичних одиниць, які є тотожними за семантикою, мають подібні функції, властивості та об'єднуються однією спільною загальною лексемою. Але згідно з іншим підходом, спільні елементарні одиниці смислу слів певної групи об'єднують їх в одне семантичне поле [Гурецька 2011, с. 98].

Найбільш розповсюдженим визначенням семантичного поля є дефініція І. В. Арнольд: «семантичне поле – це пов'язані між собою лексичні одиниці, кожна з яких пов'язана зі спільним поняттям» [Арнольд 1984, с. 4]. Під семантичним полем І. М. Кобозева розуміє «сукупність мовних одиниць, що об'єднуються за змістом та відображають понятійну, предметну та функціональну схожість позначувальних явищ» [Кобозева 2000, с. 99]. Більш детальне та розлоге тлумачення надає Н. Д. Костенко, додаючи до основних параметрів не лише спільність семантики, але й взаємозв'язки між елементами: «Семантичне поле – це сукупність лексичних і фразеологічних одиниць, інтегрованих в одне ціле загальною семантичною ознакою (архісемою), що знаходяться в парадигматичних і синтагматичних відношеннях і номінують явища відповідно до їхніх поняттєвих, предметних або функціональних властивостей» [Костенко 2016, с. 5-6].

Дещо інший підхід демонструє Семчинський, який тлумачить СП як «угруповання лексем, яке створює «тематичну» групу, що стосується певної виокремленої людською свідомістю частини фізичної чи психофізичної дійсності» [Семчинський 1988, с. 194]. Таке бачення семантичного поля

ближче до сфери когнітивної лінгвістики, адже фіксує задіяність людської свідомості у процесі групування лексики.

Деякі дослідники СП виокремлюють у цьому понятті два значення: 1) сукупність явищ або частина дійсності, які мають у мові відповідник у вигляді тематично об'єднаної сукупності лексичних одиниць; 2) сукупність слів і виразів, які утворюють тематичний ряд і покривають певну частину значень [Розенталь 1976, с. 376]. Таке пояснення є досить суперечливим, оскільки явища дійсності як такі не належать до сфери семантики. Вони можуть бути денотатами певних мовних одиниць, але критерій тематичності можна застосовувати саме до лексем, а не до об'єктів та явищ, що ними позначаються. З іншого боку, маємо погодитись, що тут йдеться про більш широке та вузьке розуміння семантичного поля.

Отже, більшість вчених поділяють думку, що СП – це сукупність системно організованих навколо спільної семантики одиниць мови.

Розроблений Й. Тріром польовий метод отримав висвітлення у двох ракурсах: екстралінгвістичному (ономасіологічному), коли критерієм виокремлення полів є поняття (К. Ройнінг, Л. Вейсгербер); та лінгвістичному (семасіологічному), згідно з яким за основу береться значення слова (Г. Іпсен, В. Порціг) [Канонік, Шкаровецька 2015, с. 191].

Спираючись на розробки Й. Тріра, удосконалювати цей підхід продовжив Л. Вайсгербер. Він зробив вагомий внесок у розвиток теорії поля як системи, яка розвивається за «законом органічного виокремлення з цілого». Л. Вайсгербер розглядав як відправну точку значення слів. Він окреслював структуру поля, встановлюючи головне слово (зі спільною для всіх компонентів семою) та досліджуючи диференціацію значень усіх слів у полі [Уфимцева 2010, с. 20-28].

Інший підхід до розуміння СП представлений у роботах В. Порціга, який у фокус уваги помістив слово як самостійну мовну одиницю та фіксував найхарактерніші зв'язки між значеннями слів, що виявляються в словосполученнях та в дериваціях слів. У його тлумаченні поле – це

«найпростіші взаємовідносини, що складаються між дієсловом та суб'єктом чи об'єктом, або іменником та прикметником» [цит. за: Кузнецова 1963, с. 40]. На думку В. Порціга, СП будується на відповідності слів та є синтагматичним утворенням, а не парадигматичним, як стверджував Й. Трір [Уфимцева 2010, с. 56]. На основі такого тлумачення виникла теорія «синтагматичних полів». Дослідник зауважив, що семантичні об'єднання слів багато в чому визначаються тим, до якої частини мови вони належать. Він також звернув увагу на особливий (асоціативний) тип семантичних відношень між словами, що подібне до фразеологічно-зв'язаного значення, описаного В. В. Виноградовим [Виноградов 1977, с. 144-161].

Побудова СП є одним з етапів компонентного аналізу як «схема опису інтегральних і диференційних семантичних ознак членів поля та при укладанні ідеографічних словників-тезаурусів, що тематично організують лексичну підсистему мови» [Селіванова 2011, с. 638].

Попри деякі розбіжності у запропонованих науковцями тлумаченнях, вбачаємо спільні риси між ЛСП та СП, які свідчать про їхню тотожність:

- 1) Поле – це особливим чином організована мовна структура.
- 2) Поле – сукупність слів та виразів, які об'єднуються одною головною лексемою.
- 3) Поле – сукупність мовних одиниць, що мають загальний зміст.

Отже, можемо підсумувати, що найвидатніші дослідники В. В. Виноградов, Г. Іпсен, В. Порціг розглядали семантичне поле як об'єднання лексичних одиниць з одним чи декількома суміжними значеннями. Більшість сучасних лінгвістів зазначають, що це сукупність лексичних одиниць, інші схиляються до того, що це система або рівень в мовній системі. Попри деякі відмінності у тлумаченнях, вважаємо, що ЛСП та СП в значній мірі є тотожними поняттями.

Іншим різновидом семантичного поля «функціонально-семантичне поле» (далі – ФСП), запропоноване О. В. Бондарком. Функціонально-семантичне поле являє собою систему різнорівневих мовних одиниць

(лексичних, морфологічних, синтаксичних), здатних виконувати одну спільну функцію на основі спільності категоріального змісту [Бондарко 1988, с. 16]. Тобто воно розуміється як угруповання граматичних і лексичних одиниць, що ґрунтуються на певній поняттєвій категорії, а також різні комбіновані (лексико-синтаксичні і т. ін.) засоби певної мови, які взаємодіють на основі спільності їх семантичних функцій [Кочерган 2007, с. 14-15]. Подібність цього типу поля до ЛСП полягає у тому, вони обидва об'єднують інваріантне значення та різносторонні формальні засоби його вираження. Але суттєвою відмінністю є те, що ФСП включає в себе одиниці інших рівнів мовної системи, а не лише лексичні, а також враховує функціональний аспект складників. Відтак, вони не можуть вважатися тотожними.

Дослідивши розмаїття підходів дослідників, вважаємо більш відповідним для опису матеріалу нашого дослідження використання терміну ЛСП, оскільки саме це поняття найбільш чітко відбиває і приналежність до лексичного рівня мовної системи, і спільність семантики опрацьованих нами лексичних одиниць.

1.3.2 Лексико-семантичне vs. номінативне поле. Новітні мовознавчі дослідження розглядають концепцію лексико-семантичного поля в руслі різних наукових напрямків. Так, в сучасній лексикології та семантиці ЛСП застосовується для цілісного та багатоаспектного розгляду лексичного значення слова, лексичного складу різних мов. Для лексикографії лексико-семантичне поле є принципом кодифікації лексичного складу мови, згідно з яким здійснюється лексикографічна фіксація слів, у психолінгвістиці його вважають способом дослідження мовленнєвої пам'яті, особливостей сприйняття та відтворення мовлення [Concise Encyclopedia of Semantics 2009, с. 470-471].

Більшість мовних явищ переосмислюються в руслі досить потужного та перспективного прямо в лінгвістиці – когнітивного. Когнітивна лінгвістика розглядає мовну картину світу як образ дійсності, зафіксований у

мові, саме в межах розгляду цієї КС піднімається проблема ЛСП [Гладченко 2016, с. 16]. Мовна картина світу є суб'єктивною, і саме вона впливає на конкретне наповнення ЛСП та зумовлює невідповідності між ЛСП в різних мовах [Юдко 2011, с. 296]. ЛСП розглядається в межах цього напрямку у зв'язку з номінативним полем концепту, який відкриває нові ракурси вивчення ЛСП. Лексичні одиниці викликають у мовців образи та асоціації, які безпосередньо діють в межах НП. Наповнення концепту допомагає виявити структуру його номінативного поля [Полагейкіна, Шепель 2017, с. 406].

З. Д. Попова та Й. А. Стернін представляють номінативне поле концепту як сукупність мовних засобів, що об'єктивують концепт у визначений період розвитку суспільства. Номінативне поле – це «сукупність мовних засобів, що об'єктивують концепт» [Попова, Стернин 2007, с. 47]. НП є більш широким поняттям, ніж інші способи організації лексики, тому що НП концепту містить увесь мовний корпус, яким репрезентовано концепт, до його складу входять системні та оказіональні номінації концепту, системи стійких порівнянь, що фіксують образи-еталони певної мови [Попова, Стернин 2007, с. 47].

Згідно з уявленнями когнітивної семантики, НП є структурою, що містить ЛСП та інші групування лексем (лексико-семантичні групи, лексико-фразеологічне поле, синонімічний ряд, асоціативне поле). Важливо зазначити, що воно не виступає при цьому як підрозділ мовної системи, а скоріше є сукупністю номінативних одиниць, виявлених та впорядкованих дослідником [Попова, Стернин 2002, с. 47], та поєднує одиниці всіх частин мови [Алиєва 2012, с. 23]. Номінативне поле об'єднує як прямі номінації концепту (що утворюють ядро НП), так і номінації окремих когнітивних ознак концепту, які розкривають його зміст і відношення до нього (належать до периферійної зони) [Попова, Стернин 2002, с. 66-67].

До номінативного поля входять одиниці всіх частин мови. Кожен окремий концепт повинен отримувати мовне вираження певними

номінативними одиницями мови, які умовно можна поєднати в ЛСП. Таким чином ми розуміємо, що ЛСП становить номінативне поле концепту [Веремчук 2017].

Розгляд мовних засобів вираження концепту через номінативне поле дає змогу простежити особливості структурування ЛСП, пояснити його смислове наповнення, визначити ступінь вербалізації, вивчити розмаїття засобів реалізації поля, відкриває перспективи окреслення закономірностей національно-мовного вираження та кваліфікації його частотності та регулярності [Остапчук 2014, с. 45]. Все це стає можливим при застосуванні поняття «номінативного поля» до розгляду мовних одиниць, які актуалізують концепт.

Систематизація мовних засобів, які задіяні в реалізації номінативного поля, засвідчує їх широкий діапазон. Вони представлені такими одиницями:

- 1) прямі номінації концепту (ключове слово, яке дослідник обирає у якості його імені);
- 2) похідні номінації концепту;
- 3) спільнокореневі слова, одиниці різних частин мови, за будовою пов'язані з основними лексемами, що вербалізують концепт;
- 4) контекстуальні синоніми;
- 5) okazіональні індивідуально-авторські номінації;
- 6) усталені словосполучення;
- 7) фразеологічні одиниці, до складу яких входить ім'я концепту;
- 8) паремії (приказки, прислів'я, афоризми);
- 9) вільні словосполучення, які номінують ту чи іншу ознаку концепту;
- 10) словникові дефініції;
- 11) метафоричні номінації;
- 12) структурні та позиційні схеми речень (синтаксичні концепти);
- 13) тексти та сукупності текстів [Стернин, Попова 2002, с. 38].

Дослідження структури НП дає змогу стверджувати, що певна частина мовних засобів його реалізації тотожна до елементів структури ЛСП. Так,

виявляємо, що і ЛСП, і НП включають: слово-індентифікатор; похідні та спільнокореневі слова; синоніми, антоніми; авторські неологізми; усталені словосполучення; фразеологізми; терміни; вирази з метафоричним значенням. При порівнянні структур ЛСП та НП з'ясовано, що НП є ширшим та включає ЛСП до свого складу.

Я. В. Остапчук визначає НП як сукупність мовних засобів, які об'єктивують концепт, що має комплексний характер, з урахуванням того, що концепт вербалізується в мові різнорівневими засобами: лексичними та фразеологічними одиницями, структурними та позиційними схемами речень, текстами та сукупностями текстів [Остапчук 2014, с. 46]. Цінним у підході Я. В. Остапчука є розгляд НП не як групи лексем, а як сукупності лексичних та фразеологічних одиниць, речень та текстів, що є сумою мовних одиниць, що відображаються в полі, і це значно розширює наше уявлення про НП концепту.

У підсумку варто зазначити, що когнітивна лінгвістика як провідний напрям сучасної мовознавчої науки збільшила простір дослідження лексико-семантичних одиниць та відносин завдяки залученню поняття «номінативне поле» до аналізу способів групування одиниць мови. Різниця між поняттями ЛСП та НП полягає в тому, що номінативне поле концепту включає не тільки слова та фразеологічні вислови, а також речення, тексти та сукупності текстів, які не входять до структури ЛСП. Тим самим, узагальнюючі, можемо стверджувати, що ЛСП є однією зі складових НП концепту.

1.3.3 Лексико-семантичне поле vs. тематичне поле, асоціативне поле, словесне поле, лексико-семантична група. Окрім вище описаних форм групування лексичних одиниць, в полі зору сучасних мовознавців перебувають такі поняття як «тематичне поле», «асоціативне поле», «словесне поле», «лексико-семантична група».

Важливе місце у класифікації полів займає тематичне поле (далі –ТП), яке інколи позначають як тематичне/лексико-тематичне поле [Данилова 2012], комунікативно-тематичне поле [Мартиневич 2008], тематичне поле

термінологічної лексики [Овсейчик 2009], тематичне поле фразеології [Суховій 2004], [Головащенко 2017, с. 191], тощо.

Поняття ТП дослідники тлумачать як «ряд слів, які більшою або меншою мірою збігаються за своїм семантичним змістом» [Ахманова 2013, с. 118] або «класи слів, які об'єднуються однаковою типовою ситуацією, але спільна (ідентифікуюча) сема для них не обов'язкова» [Васильєв 1971]. Д. Шмельов зазначає, що групи слів, які складають тематичне поле, об'єднуються на основі спільного елементу – теми [Шмельєв 2008]. Ми вважаємо, що таке поняття не тотожне ЛСП, оскільки істотною відмінністю є необов'язковість наявності у конститuentів ТП спільної семи. З'язуючою ланкою елементів ТП є не сема, а ситуація, і це відрізняє його від ЛСП.

Іншим суміжним до ЛСП терміном є «асоціативне поле» (далі АП) як низка об'єктивованих слів-реакцій на запропоновані інформантам слова-стимули, що формують сукупність асоціацій на стимул – ключову лексему. Воно має певну структуру, яка також представлена ядром (до складу якого входять найчастотніші реакції) та периферією (представлену менш частотними, спорадичними асоціаціями) [цит. за: Заєць 2010]. Дослідники доводять, що інформація про світ систематизується у людській свідомості у вигляді семантичної (асоціативно-вербальної) сітки як ієрархії словесних асоціацій. Асоціативно-вербальну сітку вважають одним із засобів репрезентації мови, на якому побудована мовна здатність індивіда [Караулов 2010, с. 7]. Оскільки, як підкреслює В. Іващенко, «концепти тісно пов'язані з асоціативним простором (виявляючись у ньому) і зберігаються в структурах семантичної пам'яті» [Іващенко 2006, с. 21], маємо розмежувати поняття АП та ЛСП. Оскільки концепт актуалізується через номінативне поле, до складу якого входять не тільки слова-номінації, але й його асоціати, тобто АП є іншою частиною НП, поряд з ЛСП.

Й. Трір розробив лінгвістичний (семасіологічний) метод поля, згідно з яким критерієм виділення поля є значення слова [Канонік, Шкаровецька 2015, с. 191]. У такому випадку слово стає частиною цього поля. Внаслідок

цього в лінгвістиці виник термін «словесне поле» (далі СлП), тобто «поле утворене зі слів та споріднених з цими словами понять» [Жгенти 1983, с. 12-14]. На противагу цьому підходу, багато фахівців (Г. Іпсен, Й. А. Стернін та інші) висловлюють думку, що в рамках принципу системного аналізу Й. Тріра межа між поняттями не достатньо чітка [Уфимцева 2010, с. 29-44], і поняття СлП не є обґрунтованим та релеванним для сучасної лексикології.

Лексико-семантичне поле як складно організована структура може складатися з різних компонентів. Найчастіше серед таких складових ЛСП виокремлюють «лексико-семантичні групи» (далі ЛСГ), які визначають як «семантичні підсистеми, що покривають меншу, порівняно з семантичним полем, ділянку позамовної дійсності» [Ключка 2012, с. 130]. Лінгвісти одностайні у думці, що ЛСП і ЛСГ пов'язані між собою ієрархічно. Найчастіше зазначають, що ЛСП більше за обсягом, ніж ЛСГ, і, в свою чергу, може включати до свого складу кілька ЛСГ. Більшість лінгвістів вважають, що ділянки семантичних полів – це лексико-семантичні групи (ЛСГ), тобто семантичне поле – родове поняття по відношенню до ЛСГ [Денисов 1980, с. 127].

Отже, проаналізувавши низку теоретичних робіт, можемо стверджувати, що одностайність думок щодо співвіднесення ЛСП з суміжними поняттями в сучасній лінгвістиці відсутня. Одні розуміють ЛСП як різновид семантичного поля, інші вважають обидва об'єднання слів рівними в системі мови. Причина такої невизначеності в розумінні ЛСП полягає у властивостях самої лексико-семантичної системи мови [Маслов 2005, с. 75]. Таким чином, впорядкованості у вживанні термінів «лексико-семантичне поле», «семантичне поле», «тематична група» немає. Вони можуть вживатися і як синоніми, і як гіпо-гіпероніми.

ЛСП може включати до свого складу різні компоненти, об'єднані спільною семантикою та значенням. Лінгвістами було розглянуто такі поняття як «тематичне поле», «асоціативне поле», «словесне поле». Деякі науковці вважають, що всі ці різновиди поля є частинами ЛСП, але

переважно дослідники притримуються тієї думки, що це варіанти назви одного поля. Щодо ЛСГ, фахівці одностайно погоджуються у тому, що вона являється частиною ЛСП.

1.4 Структура лексико-семантичного поля

Структура та організація елементів ЛСП досі залишається в лінгвістиці суперечливим питанням. Коли поняття «поле» увійшло до термінологічного апарату мовознавства, воно не протиставлялося ієрархічній структурі, а вважалося одним з її різновидів. З плином часу детальна розробка польового підходу спричинила зміни у тлумаченні цього ключового терміну, і польова структура стала протиставлятися ієрархічній.

Приміром, О. О. Філатова вважає, що ЛСП являє собою ієрархічну структуру, яка будується на багатоманітності лексичних компонентів, об'єднаних на рівні інваріантного значення для відображення конкретної сфери поняття. У такій моделі всі лексеми у складі лексико-семантичного поля представляють одне ключове поняття та фіксують його додаткові значення. В такій структурі загальне слово є поняттям-вершиною, від якої відгалужуються слова, які в свою чергу об'єднують інші слова однієї тематики.

З. М. Вердієва так само представляє лексико-семантичне поле як ієрархічну структуру безлічі лексичних одиниць, що об'єднані загальним (інваріантним) значенням та відбивають у мові певну поняттєву сферу [Вердієва 1981]. Подібним же чином ЛСП визначає М. П. Кочерган. Він вказує, що лексико-семантичне поле має ієрархічну будову. Воно складається з лексико-семантичних груп, а лексико-семантичні групи з менших за обсягом мікросистем – синонімічних рядів, антонімічних пар, гіперо-гіпонімів тощо [Кочерган 2008, с. 212]. Тобто, характерним для ЛСП є те, що наявність зв'язків (синонімічних, антонімічних та гіперо-гіпонімічних),

об'єднує лексеми в одну мікросистему, яка, в свою чергу, входить до групи вищого рівня.

Інший підхід до розгляду структури ЛСП вибудувався в межах концепції польової організації словникового складу мови, розробленої у 50–80-ті роки ХХ ст. Концепція отримала розвиток у наукових працях О. С. Ахманової, Ш. Баллі, О. В. Бондарка, Ю. М. Караулова, А. А. Уфимцевої. Ш. Баллі зауважив, що досить часто слова, як магніт, збирають навколо себе цілі групи слів-асоціатів, і що між цими словами-асоціатами спостерігаються певні семантичні зв'язки [Балли 2001].

Щодо структури лексико-семантичного поля у межах польового підходу також немає одностайної думки, як і до визначення цього поняття. Так, А. А. Уфимцева вважає, що поле складається з ядра, центру та периферії. Під ядром вона розуміє спільну сему, що нашаровує навколо себе різні семантичні одиниці. Центр поля – це одиниці, що мають спільні з ядром значення, натомість, на периферії знаходяться одиниці, що найбільш віддаленні від семантичного ядра [Уфимцева 2010, с. 139]. Згідно з польовим принципом аранжування мовної системи, наявність периферійних зон є обов'язковою для кожного поля, зокрема й ЛСП. Проте проблема чітких критеріїв розмежування між ядром та периферією, встановлення перехідних зон досі є складною та остаточно не вирішеною в лінгвістичній науці.

А ось на думку дослідниці З. Д. Попової, структура лексико-семантичного поля представлена ядром, ближньою та дальньою периферією. До ядра лексико-семантичного поля зазвичай належать високочастотні, стилістичні та функціонально-нейтральні лексеми, до ближньої периферії – менш частотні, однозначні, конкретні за значенням лексеми, які, як правило, майже не залежать від контексту. Дальню периферію утворюють низькочастотні, багатозначні лексеми, що можуть належати до інших лексико-семантичних полів, мають зазвичай одну функціональну сему, яка семантично залежить від контексту [Полевые структуры 1989, с. 162].

Ядро містить ключове слово, яке несе в собі більш нейтральне та загальне для всього ЛСП значення, ближня периферія складається з лексичних одиниць, семантично наближених до ядра, а дальня периферія представлена емоційно-забарвленими словами, лексемами та фразеологізмами з метафоричним значенням, тобто ЛО, семантика яких більш віддалена від спільного для даного ЛСП значення. У такій моделі поля відзначаємо більш глибоке розмежування між ядром та периферією, аніж у попередній, де центр є ніби перехідною зоною між ними.

Незважаючи на наявність різноманітних точок зору і суперечливих питань, що стосуються ЛСП, А. О. Белов навів низку головних ознак ЛСП, які в своїх працях виділяють більшість фахівців: в основі ЛСП лежить ядерний компонент, з яким в тій чи іншій мірі співвідносяться значення всіх членів ЛСП. Ця польова структура складається з ядра та периферії: в міру віддалення від ядра зв'язок між ядерним компонентом і семантикою одиниць поля слабшає [Белов 2008, с. 26].

Як ми зазначали вище, складовими частинами ЛСП є лексико-семантичні групи – більш вузькі поєднання, які виокремлюються у межах поля [Кочерган 2010, с. 267]. Семантичні ознаки є компонентами значення окремої лексеми, а також компонентами, що організують лексеми в лексико-семантичні групи [Книшенко 2020, с. 6]. Різновидами ЛСГ є синонімічні ряди, антоніми, а також лексичні угруповання з родо-видовими зв'язками. Категоріальна спільність одиниць ЛСГ забезпечує міцні міжлексемні семантичні зв'язки.

Як стверджувала Н. Д. Костенко, до складу ЛСП також можуть входити такі різновиди лексики як термінологія, професіоналізми, загальноживані ЛО, фразеологізми, сленгізми, жаргонізми, що об'єднуються на основі спільної чи близької семантики [Костенко 2016]. Найбільш наближеними до ядра постають терміни та професіоналізми через свою однозначність та вузьку семантику. До периферії зазвичай належать фразеологізми, через метафоричність та розмитість значень. Жаргонізми та

сленгізми відносяться до середньої зони між ядром та периферією, оскільки до їхнього значення нашаровуються стилістичне та емоційне забарвлення.

Значний внесок у розробку структури ЛСП зробив Л. М. Васильєв, який виділив у його складі «мікрополя» – семантичні об'єднання, члени яких пов'язані між собою інтегральною ознакою, що виражається зазвичай «домінантою мікрополя» (ядерною лексемою). Зовнішню структуру мікрополя становить ядро і кілька областей, одні з яких можуть розташовуватися в безпосередній близькості до ядра (ближня периферія), а інші на периферії мікрополя (дальня периферія) [Васильєв 1990].

Крім того, дослідник наголосив на тому, що ЛСП має і внутрішню структуру, яку він описав як «набір кореляцій, що пов'язують семантичні одиниці» [Васильєв 1990]. З огляду на комплексність та багатовимірність такого явища як ЛСП, внутрішню структуру також треба враховувати, адже саме вона забезпечує цілісність та системність лексико-семантичного поля.

Більш того, цей же науковець зауважив, що лексико-семантичні поля також корелюють і між собою. У лексико-семантичному полі слово живе не ізольовано, а взаємодіє з іншими, зближуючись з ними або відштовхуючись від них [Снігур 2011, с. 79]. Будь-яка лексема мови є елементом лексико-семантичного поля, і не одного, а найчастіше кількох. Що більше сем у складі ЛО, то до складу більшої кількості ЛСП завдяки власній багатозначності вона входить, тим самим утворюючи точки перетину між різними лексико-семантичними полями.

Новітні підходи до ЛСП розглядають його як семантичний простір, що переходить від однієї ядерної зони до іншої, а тому його репрезентує модель зірки, центр якої «посилає промені» до найвіддаленіших центрів інших полів [Geeraerts 2010, с. 52-68]. Таким чином різні ЛСП взаємопроникають одне в одне, утворюючи єдиний семантичний простір.

Завдяки тому, що лексичний рівень мови є відкритою нерівноважною системою, яка постійно змінюється через утворення нових ЛО, вихід з ужитку інших, появу нових сем, тощо. У зв'язку з цим, деякі дослідники, як-

от С. В. Кезіна, серед основних параметрів лексико-семантичного поля називають динамічність; відкритість; гнучкість [Кезина 2004, с. 85], це стосується зовнішніх меж, і внутрішньої структури ЛСП.

Отже, у висновку можемо зазначити, що структура ЛСП може бути представлена, як ієрархічною (М. П. Кочерган, О. О. Філатова), так і польовою моделлю (А. А. Уфимцева, З. Д. Попова, Ш. Баллі). Найбільш вдалим вважаємо об'єднання цих двох концепцій в ієрархічно-польову (кругову) модель ЛСП, яка не заперечує, а інтегрує обидва виміри ЛСП (Е. О. Веремчук). Згідно з таким підходом, лексико-семантичне поле є багатомірною, об'ємною структурою. В основі організації лексико-семантичного поля лежать впорядковані класи слів, лексичні парадигми різного типу, які структурують ЛСП в різних вимірах. Однією з основних властивостей структури ЛСП є її цілісність, яка забезпечується об'єднавчою роллю центральної, ядерної лексеми зі спільною для всіх компонентів семою, а також ієрархічними відносинами, які передбачають входження менш складних одиниць в більш складні, та внутрішньою структурою, що підтримує кореляцію між компонентами.

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ HOSPITAL У РОМАНІ А. ХЕЙЛІ “THE FINAL DIAGNOSIS”

2.1 Використання ЛСП в англомовних художніх творах

Антропоцентрична спрямованість сучасного мовознавства стимулює інтерес лінгвістів до особливостей індивідуально-авторських репрезентацій лексико-семантичних полів як способу відображення реальності в художньому тексті.

Попри досить високий ступінь дослідженості лексико-семантичного поля та численні наукові праці, присвячені розгляду його теоретичних проблем (визначення, типології, структури, ознак, критеріїв визначення компонентів, розмежування з подібними мовними явищами), питання актуалізації ЛСП в різних типах текстів, зокрема, художніх, досі не отримало в лінгвістиці детального висвітлення.

Оскільки ЛСП є «сукупністю парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ» [Кочерган 2001, с. 211], можемо припустити, що в авторському тексті, зв'язність та цілісність якого забезпечують його жанр, зміст та неповторний стиль автора, серед інших мовних засобів важливу роль відіграє також і використання певних ЛСП, які за семантикою дотичні до тематики та сюжету твору.

В лексиконі будь-якої мови є одиниці, які можна згрупувати у лексико-семантичні поля на основі спільності значення. Будь-який текст, оскільки він має словесне вираження, також може містити компоненти деяких ЛСП, поєднання тих чи інших слів, релевантних для жанру, сюжету та тематики твору. Використання певних ЛСП у художніх текстах «відображають

фундаментальні лексико-семантичні закономірності авторської лінгвостилістики» [Павлишенко 2017, с. 5].

Отже, особливості вжитку в художніх текстах не просто різновидів лексики, а певних ЛСП можуть свідчити про лексико-семантичні характеристики конкретного тексту, авторського стилю чи жанру загалом. Тому далі вважаємо за доцільне розглянути специфіку реалізації ЛСП на матеріалі англійськомовного роману та простежити, яким чином відбувається розгортання окремих компонентів ЛСП, як вони взаємодіють один з одним та як це впливає на процес текстотворення.

2.2 “The Final Diagnosis” Артура Хейлі як виробничий роман

Письменник Артур Фредерік Хейлі (1920–2004) став всесвітньо відомим завдяки низці бестселерів у жанрі виробничого роману. Англієць за народженням та канадієць за громадянством, А. Хейлі вважають американським письменником, адже всі його великі твори були написані на американському матеріалі та вперше опубліковані у США. Зумівши пробитися на американський ринок, він став одним із небагатьох письменників, чії книги миттєво розкуповувалися, не потребуючи додаткової реклами. За своє життя він написав 11 романів, найпопулярнішими з яких стали “Airport”, “Hotel”, “Wheels”, “In High Places”, “Detective”, “The Moneychangers”, “The Final Diagnosis”. У світі було продано понад 170 млн. примірників його творів 40 мовами. Унікальність творчого методу автора полягає в тому, що він поєднав жанри виробничого, документального, мелодраматичного, детективного, пригодницького романів, романів кар’єри й катастрофи [Данильчук 2013, с. 75].

Творчий доробок А. Хейлі як одного з майстрів жанру виробничого роману (який також інколи називають «професійний роман», «бізнес-роман») останнім часом привертає пильну увагу філологів. Виробничий роман – це твір, в центрі якого знаходиться професіонал, який вирішує певні виробничі завдання, також одним із ключових персонажів є місце дії, система, генезис, розвиток та криза якої є опорними точками оповідання та визначають розвиток сюжету [Московская, Мацаева 2013, с. 285].

Романи А. Хейлі вирізняються з-поміж інших творів цього жанру саме завдяки деталізації описів професійних сфер, які стають не тільки контекстом, але й предметом зображення. Так, О. М. Данильчук називає його творчий метод «методом фактографічного реалізму», оскільки особливість його манери «зводиться до обґрунтованості побутописання, певної одномірності зображення персонажів. ...Він немов відсторонюється від зображуваного предмета й розглядає його з певної дистанції» [Данильчук 2009, с. 56]. Одна з головних особливостей авторського стилю письменника полягає в тому, що його книги не є польотом вільної фантазії. Навпаки, твори автора – це максимально приземлені історії, які в точності відображають реальні загострення пристрастей, пережиті людьми в звичайному житті.

Як журналіст, талановитий публіцист та сценарист А. Хейлі завжди прагнув достовірності та правдивості оповіді. «Книгам А. Хейлі властиві вичерпні детальні описи, декілька сюжетних ліній і схильність до вибору як об'єктів опису монолітних конструкцій (готель, аеропорт), про які більшість людей мало знає і які їх цікавлять» [Andrews 1997, с. 20]. Навіть почавши писати художні твори, він намагався максимально зберегти «правду життя». За це письменника багато критикували, бо деякі експерти-літературознавці вбачали у надмірній фактуальності, деталізації його текстів та застосуванні великої кількості літературних кліше спробу приховати брак художнього таланту.

У той же час, багато фахівців хвалили його романи, підкреслюючи, що нестача літературної витонченості у них компенсується безпомилковим і

вичерпним знанням предмета [Malíšková 2008]. Приміром, під час роботи над романом “The Moneychangers” А. Хейлі зумів отримати дозвіл від двох великих банків на вивчення всього механізму роботи фінансових інститутів, йому навіть було дозволено бути присутнім на нарадах рад директорів. Працюючи над чернеткою роману “The Evening News”, письменник, якому тоді було вже 66 років, пройшов в Англії спеціальний курс протидії тероризму. Після цього майже рік розробляв характери героїв і структурував зібраний матеріал. І ще рік пішов у нього на роботу над текстом [Кармаев 2020].

Для написання роману “The Final Diagnosis” («Остаточний діагноз») який вийшов у світ у 1959 р., авторові знадобилося дев'ять місяців. А. Хейлі хотів правдиво й детально описати роботу у великій американській лікарні, і з цієї причини він був присутній на ампутації та операції на серці. Він також багато спілкувався з радіологами, патологоанатомами, медсестрами, терапевтами, а також спостерігав за пологами [Malíšková 2008, р. 8]. З цієї причини він міг так переконливо зобразити події та персонажів роману.

Незважаючи на суперечливі відгуки критиків, видання його творів його були популярними серед читачів та неодмінно ставали бестселерами. На думку Т. Г. Нікітіної та А. Н. Павлової, романи А. Хейлі є «своєрідним різновидом романтики в професійно-виробничій сфері, що ґрунтується на технологіях і побуті» [Никитина, Павлова 2015]. Д. МакЛіллан, аналізуючи творчий доробок А. Хейлі, зауважує: «Він починає з чогось значного й заплутаного, опису процесу певної людської діяльності чи соціального інституту, події, яка торкається чималої кількості людей» [McLillan 1977, с. 34]”.

Фахівці зазвичай виокремлюють такі риси «виробничого роману»: дія відбувається на великому підприємстві чи в установі (лікарня, готель, поліцейський відділок, аеропорт, банк тощо). Центральний персонаж твору є справжнім професіоналом, який опиняється у складній ситуації, і перед яким постає непростий вибір між вирішенням професійних чи особистих проблем.

Протиставлення між героями відбувається по лініях «професіонал-непрофесіонал», а також «індивідуальність-колектив», «особисте-професійне». Проблеми протагоніста накопичуються протягом оповіді та спричиняють кризу, яка вирішується в кінці твору. Крім цього, характерними для цього жанру є докладний опис діяльності професіоналів певної галузі, документалізм оповіді, глибока деталізація, розгорнуте інформування про роль суспільстві та особливості функціонування певного закладу, підприємства зсередини, тобто з точки зору його працівників.

З'ясуємо, чи відповідає роман А. Хейлі "The Final Diagnosis" цим критеріям. Дія роману відбувається у провінційному місті Берлінгтон, штат Пенсильванія, в лікарні Трьох Графств (Three Counties Hospital). Колись цілком звичайна лікарня нині змушена тягнути досить жалюгідне існування (*Three Counties Hospital, once progressive, modern, and rated high in the state, had fallen prey to complacency and lassitude... The hospital was run down physically, its organization slack, its medical standards – with a few exceptions – low* [Hailey 1985, p. 16]), оскільки їй бракує сучасного обладнання та кваліфікованого персоналу. Молодий та амбітний завідувач хірургічного відділення, голова медичної ради лікарні Кент О'Доннел намагається виправити ситуацію, модернізуючи відділення, покращуючи медичні послуги, що воно надає, залучаючи до лікарні компетентних, перспективних та готових вдосконалювати свою майстерність співробітників: "*O'Donnell knew that in some ways they were only at the beginning of a long program which would embrace the three basic tenets of medicine: service, training, research*" [Hailey 1985, p. 19].

Опозицію йому складає завідувач відділення патологоанатомії, досвічений лікар Джо Пірсон, який всіляко перешкоджає нововведенням: *Pearson had been at Three Counties long enough to get away with rudeness that would never be tolerated in a younger man and also to ignore the "No Smoking" signs posted conspicuously at intervals in the hospital corridors* [Hailey 1985, p. 5]. Пірсон є другом заможного мецената, який дає лікарні гроші на

модернізацію, але ставить умову, що Джо має залишитись на чолі свого відділення.

На тлі конфлікту професійного розгортається особистий: Кент знайомиться з дочкою мецената і в них зав'язуються стосунки. Водночас Кент відчуває симпатію до колеги по роботі, яка відповідає взаємністю, і він не може вирішити, що йому далі робити.

В романі є й інші сюжетні лінії. Так, молода медсестра Вівьєн Лоубартон закохується у співробітника відділення патанатомії Майка Седдонса. Їхні стосунки розвиваються швидко, але згодом у Вівьєн знаходять злякисну пухлину, що призводить до ампутації ноги. Майк після довгих роздумів вирішує залишити Вівьєн, яка стала для нього тягарем.

У відділення патанатомії приходить молодий співробітник Джон Александер, дружина якого чекає на другу дитину. Здійснюючи аналіз крові дружини, Александер намагається змінити порядок здійснення аналізу відповідно до сучасних вимог медицини. Але Джо Пірсон сам робить цей аналіз і припускається помилки, яка призводить до смерті малюка.

У той же час в лікарні спалахує епідемія черевного тифу, яка сталася через те, що Пірсон знехтував своїми обов'язками і не провів аналізів нового персоналу харчоблоку. Після боротьби з епідемією, на яку пішло багато днів і сил всього персоналу, Джо визнає свою провину та йде з лікарні, умовляючи мецената не перешкоджати лікарні в отриманні грошей, а також сприяти подальшому навчанню Александера.

У фіналі Джо Пірсон передає свою посаду молодому кваліфікованому помічнику Девіду Коулмену, наставляючи його не губитися в рутині та ставити на перше місце свій професійний розвиток: *Emotion-charged, the voice faltered. Pearson put a hand on Coleman's arm. He said imploringly, "Listen to an old man who's been through it all, who made the mistake of falling behind. Don't let it happen to you! Lock yourself in a closet if you have to! Get away from the phone and the files and paper, and read and learn and listen and keep up to date!* [Hailey 1985, p. 271].

Відповідно до перерахованих вище критеріїв, можемо з упевненістю віднести “Final Diagnosis” Артура Хейлі до жанру виробничого роману. Яким чином розгортається словесна тканина роману, як автор добирає вербальні засоби, зокрема лексичні, для формування та розкриття фахового контексту, спробуємо з’ясувати у наступному пункті дослідження.

2.3 Структурно-семантичні параметри лексико-семантичного поля HOSPITAL

Специфічним та визначним чинником для лексичного наповнення виробничого роману, як вже зазначалося, є необхідність розкрити фаховий контекст твору, який, «з одного боку, визначається приналежністю до певного фахового середовища, його професійною специфікою, системою корпоративної (фахової) культури та етики, а, з іншого – глибиною знань автора про цю специфіку та його літературним талантом і майстерністю у відтворенні реалій фахового середовища» [Посохова 2017, с. 64].

З точки зору вербального наповнення, виробничий роман реалізується насамперед за допомогою мовних засобів виразності, чільну позицію серед яких посідають термінологічні поля певної сфери професійної діяльності, які функціонують у тексті роману поряд із загальноживаною лексикою та різноманітним засобів художньої виразності, не тільки не погіршуючи його художні якості, але й створюючи особливу атмосферу професійної галузі. «Фаховий контекст, що реконструює фахове середовище, в якому розгортаються події роману, значною мірою забезпечує цілісність (когерентність) оповіді та її адекватне сприйняття читачем» [Посохова 2017, с. 62]. Відповідно, предметом особливого інтересу для нас постає лексико-семантичне поле HOSPITAL та специфіка його реалізації в романі.

Згідно з сучасними теоретичними уявленнями про структуру ЛСП, воно вибудовується навколо домінанти, що представляє семантичний інваріант, чи поняттєве ядро всієї парадигми. Ядром ЛСП є стилістично нейтральна і семантично продукуюча одиниця. Розглядаючи ЛСП як сукупність лексем, об'єднаних спільністю вираження одного поняття, маємо насамперед встановити це поняття, яке є основою інтеграції слів у поле. Слово-ідентифікатор ЛСП має виражати поняття, ідею в найбільш загальній, абстрактній та нейтральній формі, тобто це повинно бути родове поняття [Левицкий 1989, с. 49].

Попри те, що роман А. Хейлі “The Final Diagnosis”, безперечно, присвячений медичній тематиці, вважаємо за доцільне визначити центральним поняттям роману не медицину загалом, а лікарню, оскільки саме там розгортаються всі події, вона це є тим фаховим середовищем, яке формує образи, впливає на відносини між ними, породжує конфлікти та допомагає їх подолати. Отже, ядром ЛСП в романі є лексема *hospital*, яка зустрічається в романі 354 рази, що в середньому становить більше ніж 1 раз на сторінку. Такий високий показник підтверджує особливу значущість цього поняття для даного тексту.

Ми встановили інтегральну сему ядерної ЛО та її етимологію за допомогою словника Online Etymology Dictionary: mid-13c., “shelter for the needy,” from Old French *hospital*, *ospital* “hostel, shelter, lodging” (Modern French *hôpital*), from Late Latin *hospitale* “guest-house, inn,” noun use of neuter of Latin adjective *hospitalis* “of a guest or host” (as a noun, “a guest; the duties of hospitality”), from *hospes* (genitive *hospitis*) “guest; host”. The sense of “charitable institution to house and maintain the needy” in English is from early 15c.; the meaning “institution for sick or wounded people” is recorded by 1540s. The same word, contracted, is *hostel* and *hotel*. The sense shift in Latin from duties to buildings might have been via the common term *cubiculum hospitalis* “guest-chamber”. The Latin adjective use continued in Old French, where *ospital* also could mean “hospitable” and *ospitalite* could mean “hospital” [OED].

Семний склад ядерної лексеми дозволяє нам встановити організацію елементів цього ЛСП, які утворюють «багатощаблеву ієрархію, де кожний наступний рівень якої є похідним від попереднього» [Павлишенко 2017, с. 7]. У тезаурусі Merriam-Webster *hospital* визначається так: An institution providing medical, surgical, or psychiatric testing and treatment for people who are ill, injured, pregnant, etc. on an inpatient, outpatient, or emergency care basis: often involved with public health programs, research, medical education, etc. [WNWCD 2014]. Синонімами цієї лексеми виступають: *infirmary, clinic, hospice, medical center, sanatorium, sanitarium, sickroom, sick bay, sanitorium, halfway house* [Merriam-Webster].

Для виконання завдань дослідження, методом суцільної вибірки з тексту роману нами було укладено список лексем, що репрезентують лексико-семантичне поле HOSPITAL. Як виявили кількісні підрахунки, ЛСП HOSPITAL, актуалізоване в романі А. Хейлі, загалом складається з 415 лексичних одиниць (див. Додаток А), що позначають медичні заклади та суміжні поняття (їх різновиди, структурні частини, персонал, функції, тощо).

З огляду на структуру ЛО, до складу лексико-семантичного поля входять як окремі слова (109 лексем, або 26,2% вибірки: *clinic, outpatient, ventricle, pancreas, asphyxiation, osteomyelitis, transfusion*), так і 306 термінів-словосполучень (що складає 73,8% дібраних ЛО: *major surgery, surgical report, hospital policy, board of directors, chairman of the hospital's board of directors, senior records clerk, head of a major hospital department, hospital's pyramid system*).

Основну частину ЛСП складають загальноновживані ЛО та терміни. Крім загальноновживаної лексики та термінів, до складу ЛСП було включено жаргонізми, притаманні медичній сфері, текстові метафори на позначення понять, що входять до ЛСП. Компонентний аналіз елементів даного ЛСП дав змогу встановити зв'язки між лексемами, які його вибудовують, та окреслити їх місце в системі досліджуваного художнього твору.

У результаті аналізу денотативного змісту лексем ЛСП HOSPITAL, представлених в романі А. Хейлі “The Final Diagnosis”, ми дійшли висновку, що його можна поділити на декілька лексико-семантичних груп, які ми розташували за ступенем наближеності до центру ЛСП. П.1-5 відносимо до ближньої периферії ЛСП, п.6-10 – до дальньої, оскільки вони семантично пов’язані з ядерною лексемою лише опосередковано (деякі представлені кількома підгрупами):

1. **Structure** (підгрупи Building, Departments), наприклад: *laboratories, recovery rooms, hospital’s morgue, Pathology, Pediatrics, Neurology, Emergency, administrator’s office, admitting department, accounting dept, hospital’s basement, hospital kitchens.*
2. **Administration** (Management, Documents): *president of the hospital’s medical board, president of the State Pathology Association, board of directors, County Medical Committee, hospital policy, The Health Board, operating-room committee, autopsy protocols, signed contract, surgical reports.*
3. **Staff** (Medical professions, Chief Staff, Senior staff, Minor staff, Technical staff): *chairman of the hospital’s board of directors, chief clerk, chief dietitian, chief of medicine, chief of surgery, senior practitioner, senior radiologist, attending physician, nurse, obstetrician, general surgeon, orthopedic surgeon, intern, technician.*
4. **Equipment** (Instruments, Devices, Furniture, Clothes): *fluoroscope, otoscope, stretcher, surgeon’s forceps, rib cutters, dissecting board, pathologist’s knife, hospital beds, lab benches, autopsy table, crisp starched uniform, lab coat.*
5. **Treatment** (Procedures, Operations, Medications): *removal of gallstones, studies of the tissue, X-ray gastric series, gross examination, final diagnosis, chest X-ray, abdominal incision, transfusion, anesthetic, amputation, removal of tonsils.*

6. **Patients:** *cheerful Negress, the type for an ulcer, the mis-diagnosed child, unsuspecting public, babies delivered, Old Rudy Hermant, outpatient, patient discharged, worrier.*
7. **Diseases** (Symptoms, Diagnoses, Cases): *burping, diarrhea, mangled limb, putrefaction, hemorrhage, slight vomiting, urgent case, abscess, aspiration tracheitis, breast tumor, duodenal ulcer, growing deafness, pneumonia, coronary thrombosis, coronary attack, fibrocaceous tuberculosis, respiratory disease.*
8. **Anatomy** (Organs, Body parts): *rib cage, pericardium, intestines, arteries, scalp, heart, membrane, large vein, superior sagittal sinus, spinal cord, coronary arteries, heart-muscle arteries, fibrous tissue, ventricle, pancreas, trachea, skull, pleura.*
9. **Atmosphere:** *ill humor, defensive levity, personal involvement, need for a change, busy time, insulation of personal emotions, little sleep.*
10. **Death:** *darkness, depression, final journey, time of death, red-gaping body, the cause of death, starving to death, the body under the shroud, obituary.*

До навколоядерних елементів ЛСП HOSPITAL аналізованого роману входять 4 ЛО з центром *hospital* (*backwater hospital, big-name hospital, non-teaching hospital, Catholic hospital*) та синоніми заглавної лексеми: *clinic* (14 випадків вживання) та *medical center* (1 випадок), тобто найбільш загальноновживані слова. Відсутність інших лексикографічно зафіксованих синонімів (*infirmary, hospice*) у тексті роману компенсується контекстуальними синонімами – позначеннями різних типів лікарень та медичних закладів, серед яких зокрема й власні назви. Загалом зафіксовано 12 ЛО, серед яких відзначається частотністю назва лікарні, де розгортаються події роману, *Three Counties* (86 випадків), а також зустрічаються *Johns Hopkins, Massachusetts General, teaching centers, general medical clinic, the Mayo Clinic, West Burlington Clinic, home for incurables*.

Найчисленішими ЛСГ виявились: *Structure* (85 ЛО), *Treatment* (51 ЛО), *Equipment* (47 ЛО), *Administration* (42 ЛО), *Staff* (38 ЛО), *Anatomy* (37 ЛО),

Diseases (32 ЛО). Менш часто в романі зустрічаються лексеми груп Atmosphere (23 ЛО), Patients (21 ЛО), найменша за чисельністю ЛСГ Death (6 ЛО). Кожну з ЛСГ також можемо поділити на мікрогрупи, приміром, ЛСГ **Equipment** представлена мікрогрупами Instruments (*rib cutters, surgeon's forceps, oscillating saw, scalpel, tweezers*), Devices (*X-ray viewer, X-ray tube, microscope, cine-radiography unit*), Furniture (*lab bench, X-ray table, operating table, dissecting table*), Clothes (*lab coat, green scrub suits, uniform, rubber gloves*). Такий поділ відповідає особливостям галузі та репрезентує більшість фахових понять, задіяних в обслуговуванні даної професійної сфери. Отже, ЛСП HOSPITAL в романі притаманна розгалужена будова, яка відбиває системний характер англійського лексикону. Родо-видові відношення в межах ЛСП в англійській мові відбивають ієрархічну будову мови та безперервність семантичного простору.

Варто підкреслити той факт, що більшість ЛО представлена не загальноживаними, а термінологічними лексемами. З одного боку, це цілком очікувано для даного ЛСП в англійській мові, адже що чіткіша та однозначніша семантика ЛО, то ближче вони розташовуються до ядра ЛСП. З іншого боку, для художнього тексту термінологія є не надто притаманною, оскільки автори, навпаки, тяжіють до образності, метафоричності, виразності мовних засобів. Проте, широке використання термінологічної лексики є характерною ознакою виробничого роману як жанру та авторського стилю А. Хейлі. Як справедливо зауважила І. В. Арнольд, «один вдало використаний термін може надати цілому твору відчутного колориту» [Арнольд 2002, с. 282]. Якщо ж таких термінів велика кількість, колорит стає ще більш концентрованим. У художньому тексті на професійну тематику терміни відповідної сфери призначені відігравати важливу роль – конструювати фахове середовище, в якому відбуваються сюжетні події.

А. Хейлі майстерно впровадив у тканину тексту термінолексику, не переобтяжуючи його для сприйняття. Завдяки цій особливості в романі “The Final Diagnosis” наявна велика кількість медичної термінології: *obstetrician,*

otoscope, autopsy, abdomen, tonsils, tonsillectomies, anesthetic, diarrhea, hemorrhage, tracheitis, myometritis, duodenum, esophagus, pericardium, rectum, fibrosis, thrombosis.

Терміни не просто у великій кількості «розсіяні» в романі – автор збирає їх у довгі переліки, цілі кластери: *So it went — that morning as all mornings — through the hospital. In the clinics, the nurseries, laboratories, operating rooms; in Neurology, Psychiatry, Pediatrics, Dermatology; in Orthopedics, Ophthalmology, Gynecology, Urology; in the charity wards and the private patients’ pavilion; in the service departments — administration, accounting, purchasing, housekeeping; in the waiting rooms, corridors, halls, elevators; throughout the five floors, basement, and sub-basement of Three Counties Hospital the tides and currents of humanity and medicine ebbed and flowed* [Hailey 1985, p. 11-12]. Такі фрагменти, насичені медичною термінологією, занурюють читача повністю у фаховий контекст і створюють відповідну професійну атмосферу, завдяки чому читач ніби переноситься разом з героями у лікарняні будні.

Важливо також зазначити, що деякі терміни даного ЛСП є не вузько медичними, а суміжними з іншими професійними галузями (біологія, анатомія, хімія, техніка, менеджмент, тощо). Завдяки цьому такі терміни розташовуються ближче до периферії ЛСП, і постають точками перетину ЛСП HOSPITAL з іншими лексико-семантичними полями, сприяючи взаємодії та взаємообміну між ними.

Так само широко в романі “The Final Diagnosis” застосовуються лексичні одиниці, що представляють медичний жаргон. Оскільки автору було важливо максимально точно відтворити атмосферу медичного закладу та репрезентувати професійне спілкування героїв, ефективним засобом для цього виявились жаргонізми. Через нечисленність у тексті, розмиту семантику та обмеженість сфери вживання, можемо віднести жаргонізми до периферії ЛСП HOSPITAL. Вони представлені в романі, але їхня кількість у творі є не дуже високою, тому що вони є незрозумілими для нефаківців та

могли б значно ускладнити сприйняття тексту. Наприклад: *hospital whites* (на позначення білих халатів лікарів), *case notes* (історія хвороби), *lab* (лабораторія), *surgical bloopers* (хірургічні помилки), *chest film* (рентген), *corridor traffic* (метушня в лікарняному коридорі). Характерною особливістю жаргонізмів даного тексту є те, що практично всі вони мають аналог-синонім з категорії термінолексики, є менш уживаними та розповсюдженими за відповідні термінологічні ЛО, але вживаються в романі, аби долучити читача до «таємної мови» лікарів.

Таким чином, в ході дослідження у тексті роману А. Хейлі “The Final Diagnosis” нами було виявлено 415 прикладів вживання лексем лексико-семантичного поля HOSPITAL. Аналіз репрезентації складників засвідчив, що ЛСП HOSPITAL, представлене в романі – це комплексне поле, що складається з навколоядерних понять та десяти лексико-семантичних груп різного ступеня наближеності до семантичного центру. Особливістю роману є те, що до складу ЛСГ входять як загальноуживані лексеми, так і велика кількість термінологічних ЛО, а також медичні жаргонізми. У такий спосіб А. Хейлі занурює читача у специфіку галузі та створює фаховий контекст виробничого роману.

2.4 Семантичні відносини між елементами лексико-семантичного поля HOSPITAL

2.4.1 Синонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL.

Системний характер лексики у складі лексико-семантичних полів особливо яскраво виявляється в об’єднанні слів у різні групи на основі виявлених подібностей і відмінностей між лексемами. Як ми зазначали вище в роботі, семантичні зв’язки між лексичними одиницями в лексико-семантичному полі

виявляються насамперед у наявності синонімії та антонімії між його складовими.

Хоча **синонімія** загалом не надто притаманна лексиці вузькоспеціалізованих сфер, зокрема термінам, відмічаємо у нашій вибірці ЛО з роману А. Хейлі випадки застосування тотожних за семантикою лексем: *case notes = case history = clinical story, autopsy protocol = autopsy form, X-ray = X-ray negative = X-ray film, lobby = corridor, Obstetrics = Gynecology, obstetrician = gynecologist, knife = scalpel, otolaryngologist = ear, nose, and throat specialist, forceps = tweezers.*

У деяких випадках синоніми до певних понять є евфемізмами: *hospice = home for incurables, metastases = creeping malignancy, death = final journey between the ward and the hospital's morgue, losing the capacity to be affected by heat or coolness, the end to which all must come.* До речі, тема смерті дотична до лікарської діяльності і в контексті роботи медичних закладів сприймається досить трагічно, адже їхня діяльність, навпаки, спрямована на рятування життів пацієнтів. Не залишив цю тему поза увагою і А. Хейлі. Роздуми про смерть в його романі реалізовані через численні евфемізми, які мають на меті пом'якшити сприйняття читачами загалом досить натуралістичного зображення смерті як невід'ємної частини діяльності лікарів: *"This was not a man, a woman, a child, but merely flesh and bone, resembling life, yet not of life. This was the ultimate truth, the end to which all must come. This was the fulfillment of the Old Testament, "For dust thou art, and unto dust shalt thou return"'"* [Hailey 1985, p. 27].

Специфічним для художнього тексту, у тому числі і досліджуваного роману, є наявність метафоричних виразів, які контекстуально синонімічні іншим лексемам даного ЛСП. Приміром, в одному з епізодів роману герой називає прилад *fluoroscope* як *Magic mirror on the wall, who is healthiest of all?* Водночас, модернізацію, якої прагне Кент О'Доннел, він називає *the burden of lifting Three Counties out of the mire into which it had fallen.* Відділення патологоанатомії метафорично зображується як *the domain of the dead,* а

операційну – *a territory of the living*. Один із персонажів, Майк Седдонз, називає людський мозок *the thinking center of a man* та, водночас, *just a mass of tissue*.

Лікарняний харчоблок (*hospital kitchens*) отримує в романі метафоричний синонім *empire*, адже саме так свою парафію сприймала його завідувачка, головний дієтолог лікарні Хільда Строен: “*Glancing around her with satisfaction, she took in her **empire** — the shining steel ovens and serving tables, the gleaming utensils, the sparkling white aprons of the cooks and their assistants. Her heart warmed at the sight of all of it*” [Hailey 1985, p. 9]. Оскільки це є контекстуальними синонімами до інших понять ЛСП, можемо вважати їх теж складовими ЛСП HOSPITAL, але через оказіональний характер відносимо їх до периферійної зони.

Загалом же синонімія в розглянутому романі ЛСП зафіксована, але вона не є поширеним явищем в ЛСП HOSPITAL, об’єктивованому в романі А. Хейлі “The Final Diagnosis”, оскільки значна частина елементів ЛСП представлена термінами, для яких явище синонімії не є розповсюдженим.

2.4.2 Антонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL. Іншим проявом семантичних зв’язків між елементами ЛСП є їхня **антонімія**. Антонімія також подекуди зустрічається у проаналізованому ЛСП. Вона виявляється серед окремих елементів ЛСП, які переважно належать до однієї і тої самої ЛСГ та позначають поняття, які протиставляються одне одному за семантикою. Зокрема, у досліджуваному романі протилежні за значенням пари складають такі лексеми: *the living – the dead* (ЛСГ “Patients”), *recover – die* (ЛСГ “Treatment”), *patient – corpse* (ЛСГ “ЛСГ “Treatment”), *modernization – conservatism* (ЛСГ “Administration”).

Переважає більшість антонімічних пар утворюються по лінії базових опозицій, які вважаємо характерними для даного типу роману: життя/смерть, професіонал/непрофесіонал, професійне/особисте, керівництво/підлеглі, успіх/невдача. На них і ґрунтуються антонімічні пари *success – failure*, *competent – incompetent*, *recovery – deterioration*, *healing – blunder*.

Мотив протиставлення життя й смерті є провідним у розглянутому романі, оскільки саме лікарня є тією зоною, де відбувається їх зіткнення та боротьба між ними: *“In contrast to this domain of the dead the operating room was a territory of the living. It was pulsing and alive; there was a poetry of motion, a sense of achievement he knew he could never find here”* [Hailey 1985, p. 29]. Відтак, контекстуальними антонімами виступають Surgery (де лікарі намагаються врятувати пацієнтів від смерті) та Pathology (куди відправляють пацієнтів лікарів, які цю боротьбу програли).

Визначальним для виробничого роману є протиставлення професійності та некомпетентності, яке отримало яскраве втілення і в розглянутому творі А. Хейлі та використаних автором антонімах: *“The less competent surgeons were gently but firmly urged to limit themselves to work within their capabilities. A few of the **botchers**, **the assembly-line appendix removers**, **the incompetents**, were given the choice of resigning quietly or being ousted officially... But despite these problems O’Donnell and those behind him had had their way and the gaps in staff were painstakingly filled with new, **well-qualified men**”* [Hailey 1985, p. 18-19].

Специфічним для роману А. Хейлі внаслідок його тематики також є протиставлення між лікарями та пацієнтами, які знаходяться по різні боки процесу лікування – лікарі, що надають медичні послуги, та пацієнти, які їх отримують. Інколи заради сумлінного виконання обов’язків та у спробі відсторонитися від особистого співчуття пацієнтам лікарі втрачають людяність, і це, навпаки, шкодить їх роботі: *“As a **surgeon**, of course, he would not always deal with **individuals**; nor would he always know his patients, and even when he did he would lose awareness of them in concentrating on problems of technique. But long ago he had resolved never to forget that beneath everything was a patient — an individual”* [Hailey 1985, p. 29].

Отже, антонімічні відносини наявні серед складових ЛСП HOSPITAL, вони відбивають базові опозиції, які зумовлені жанром професійного роману.

2.4.3 Гіпо-гіперонімія лексико-семантичного поля HOSPITAL. Ще одним типом семантичних зв'язків всередині ЛСП є **гіпо-гіперонімічні (родо-видові) відношення** між його складовими. Загальновизнаним твердженням в лінгвістиці є те, що родо-видові відношення в межах ЛСП свідчать про ієрархічну будову мови та забезпечують безперервність семантичного простору. На прикладі роману А. Хейлі бачимо, що вона притаманна і лексико-семантичному полю HOSPITAL.

Як демонструє вибірка, компоненти зазначеного ЛСП можуть вступати в гіпо-гіперонімічні відношення. Так, “*administrator*” є гіперонімом до лексем *assistant administrator, administrator of Three Counties, “specialist”* є родовим поняттям до *e.n.t. specialist, specialist in internal medicine, highly qualified specialist, “clerk”* є гіперонімом до лексем *stock clerk, girl clerk, admitting clerk, senior records clerk*. Оскільки, як зазначалося вище, стиль А. Хейлі тяжіє до вкрай деталізованого опису об'єктів та подій, текст містить численні приклади використання таких мовних засобів. Це особливо характерно для ЛСГ “Staff”, оскільки ця лексико-семантична група представляє структуру персоналу лікарні, зокрема, відбиває номенклатуру посад та спеціальностей.

Таке аранжування є доволі важливим для ЛСП, оскільки лексеми-гіпоніми мають вужчу семантику, є менш частотними та складають його дальню периферію.

Отже, доходимо висновку, що системний характер проаналізованого лексико-семантичного поля виявляється у наявності синонімічних, антонімічних, гіпо-гіперонімічних відношень між його складовими. Такі особливості реалізації ЛСП відображають лексико-семантичні закономірності жанру виробничого роману, конкретного тексту – роману “The Final Diagnosis” – та авторського стилю А. Хейлі.

ВИСНОВКИ

Польовий підхід як загальнофілологічна проблема, а також особливості реалізації лексико-семантичних полів в окремих типах текстів є надзвичайно цікавим об'єктом аналізу з огляду на низку дискусійних питань та широкий спектр сфер застосування. Лексико-семантичне поле в сучасному мовознавстві визначається як парадигматичне об'єднання лексичних одиниць певної частини мови за спільністю інтегрального компонента значення.

Упровадження в лінгвістику понять «поле» та «лексико-семантичне поле» як способу організації лексики мови створило передумови не тільки для дослідження лексики як комплексної, особливим чином організованої структури, але й для її розуміння як реалізованої в художньому мовленні «семантичної мережі», детермінованої тематикою тексту та авторським світобаченням.

До основних параметрів ЛСП, які визначають його сутність, належать: цілісність, яка забезпечується інтегральною семою; наявність семантичних відношень між складниками; системний характер цих відношень; взаємозалежність і взаємна детермінованість лексичних одиниць; відносна автономність поля; відкритість; взаємозв'язок та взаємодія з іншими полями в лексичній системі.

Лексико-семантичне поле має особливу структуру – сукупність лексем зі значенням, максимально наближеним до інтегральної семи, утворює ядро лексико-семантичного поля, а лексеми, семантика яких лише частково перетинається з центральним поняттям, належать до його периферії.

Антропоцентрична спрямованість сучасного мовознавства стимулює інтерес лінгвістів до особливостей індивідуально-авторських репрезентацій лексико-семантичних полів як способу відображення реальності в художньому тексті. Ми розглянули специфіку реалізації ЛСП HOSPITAL на матеріалі англійськомовного роману “The Final Diagnosis” Артура Хейлі.

“The Final Diagnosis” є яскравим прикладом жанру виробничого роману. Виробничий роман – художній твір, в центрі якого знаходиться професіонал, який вирішує виробничі завдання у певному фаховому середовищі. Текстам такого жанру характерна деталізація описів професійних сфер, задля чого автор вдається до поєднання термінологічної лексики, вузькопрофесійних понять (залежно від описуваної сфери діяльності) та засобів художньої образності, тобто використання всього спектра засобів мовної виразності. Особливої значущості для цього жанру набуває підбір автором вербальних засобів, зокрема лексичних, для формування та розкриття фахового контексту.

Компонентний аналіз елементів зазначеного лексико-семантичного поля дозволив розширити розуміння цього явища, розкриваючи зв'язки між лексемами, які його вибудовують, та окреслити їх місце в загальній лексичній системі художнього твору. У ході дослідження в тексті роману А. Хейлі “The Final Diagnosis” методом суцільної вибірки нами було виявлено 415 прикладів вживання лексем лексико-семантичного поля HOSPITAL. Аналіз репрезентованих складників засвідчив, що ЛСП HOSPITAL, представлене в романі – це комплексне поле, що складається з ядра, понять навколоядерної зони та десяти лексико-семантичних груп, що представляють ближню та дальню периферію та відбивають всі аспекти професійного функціонування медичного закладу. Найбільш представленими є ЛСГ Structure (85 ЛО), Treatment (55 ЛО), Equipment (47 ЛО), Administration (42 ЛО), Staff (38 ЛО), що можна пояснити тематикою роману.

ЛСП HOSPITAL, актуалізоване в романі “The Final Diagnosis”, є розгалуженою та упорядкованою системою номінативних одиниць, що представлена словами та різними за обсягом словосполученнями, лексемами загального ужитку та термінами. Також до складу ЛСП було включено жаргонізми, притаманні медичній сфері, текстові метафори на позначення понять, що входять до ЛСП. Лексична база роману є фахово детермінованою, вона реалізована загальномедичними термінами, спеціальними

термінологічними одиницями більш вузьких медичних сфер, та спеціальними термінами суміжних професійних сфер (біології, анатомії, фармакології, тощо). Системний характер проаналізованого лексико-семантичного поля виявляється у наявності синонімічних, антонімічних, гіпо-гіперонімічних відношень між його складовими.

Оскільки виробничий роман А. Хейлі в деталях відтворює професійний контекст медичного закладу у всій повноті фахових реалій і відносин, у ньому залучений великий обсяг різнотипних мовних одиниць дослідженого ЛСП, тому вважаємо ЛСП HOSPITAL важливим елементом текстотворення даного роману. Завдяки його складовим, актуалізованим у тексті, автор розширює знання читача щодо основних параметрів роботи медичного закладу. Це насамперед стосується адміністративно-організаційних аспектів функціонування лікарні, проблем ділової етики, професійних і людських цінностей представників зображуваного фахового середовища.

Перспективним для подальших наукових розвідок вважаємо розгляд та порівняння об'єктивації ЛСП HOSPITAL на матеріалі інших англійськомовних художніх текстів на медичну тематику – “The Fault in Our Stars” Дж. Гріна, “The Shift: One Nurse, Twelve Hours, Four Patients’ Lives” Т. Браун, “One Flew Over the Cuckoo’s Nest” К. Кізі, “No Man’s Land” В. Мур та інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алієва А. Д. Структурні особливості лексем субстантивного субфрейму номінативного поля концепту «Материнство» в сучасній англійській мові. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. №22. С. 23–27.
2. Антомонов А. Ю. Исследование структурной организации лексико-семантического поля : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Киев, 1987. 191 с.
3. Арнольд И. В. Стилистика. Семантика. Москва : Наука, 1984. 300 с.
4. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. Москва : Флинта; Наука, 2002. 383 с.
5. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Рипол Классик, 2013. 614 с.
6. Ахундов М. Концепции пространства и времени: истоки, эволюция, перспективы. Москва : Наука, 1982. 223 с.
7. Байсан Д. В. Лексико-семантичне поле «справедливість» в англійській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2009. Випуск 11. С. 103–109.
8. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. Пер. с франц. Москва : Едиториал УРСС, 2001. 412 с.
9. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
10. Бондарко А. В. Понятия «семантическая категория», «функционально-семантическое поле» и «категориальная ситуация» в аспекте сопоставительных исследований. *Методы сопоставительного исследования языков*. Москва, 1988. С. 1–19.

11. Быстрова М. Н. Английские фразеологические единицы как средство выражения вежливости и способы их перевода (на материале романа А. Хейли “The Final Diagnosis”). *Збірник праць молодих учених Народної української академії*. Харків : Вид-во НУА, 2008. С. 256–261.
12. Васильев Л. М. Теория семантических полей. *Вопросы языкознания*. 1971. № 5. С. 105–113.
13. Васильев Л. М. Современная лингвистическая семантика. Москва : Высшая школа, 1990. 176 с.
14. Вердиева З. Н. Семантические поля в современном английском языке. Москва : Высшая школа, 1986. 115 с.
15. Веремчук Е. О. Лексико-семантичне поле SPACE / КОСМОС в англійській мові : лінгвокогнітивний та лінгвосинергетичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 253 с.
16. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. Москва : Наука, 1977. С. 140–161.
17. Геворкян Д. Г., Балуюян С. Р. Лексико-семантическое поле "hotel" в английской лингвокультуре (на материале романа А. Hailey “Hotel”). *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2017. № 7(73) : в 3-х ч. Ч. 1. С. 90–92.
18. Гладченко К. Ю. Лексико-семантичне поле як структурний елемент мовної картини світу. *Науково-методичний журнал*. Миколаїв, 2016. Вип. 260. Т. 272. С. 16–20.
19. Гурецька М. В. Лексико-семантичне поле “роздратування”. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. №3 (Ч. 2), С. 98–102.
20. Данильчук О. М. Творчий доробок Артура Хейлі як проблема сучасного літературознавства. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*. Сер. : Літературознавство. 2013. Вип. 3(2). С. 75–82.

21. Данильчук О. М. «Хейлі... – Феномен...» (до питання своєрідності художньої манери американського прозаїка ХХ століття). *Гуманітарний вісник НУК* : збірник наукових праць. Миколаїв : Ілліон, 2009. Т. 2. С. 54–58.
22. Дашкова К. В. Поняття «лексико-семантичне поле» і його структура. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Вип. 33. С. 56–60.
23. Денисова С. П. Типологія категорій лексичної семантики. Київ : Вид-во Київського держ. лінгвістичного ун-ту, 1996. 294 с.
24. Жгенти М. В. Семантическое поле как принцип исследования словесных значений : автореф. дисс.... канд. филол. наук : 10.02.19. Тбилиси, 1983. 26 с.
25. Заєць І. Г. Структура та динаміка асоціативних полів лексем *дівчина, жінка, хлопець, чоловік*. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство*. 2010. Т. 18. Вип. 16. С. 127–133.
26. Звегинцев В. А. Язык и лингвистическая теория. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 248 с.
27. Іваненко Н. В. Лексико-семантичне поле *добро* в українській та англійській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2007. 29 с.
28. Іващенко В. Л. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології). Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2006. 328 с.
29. Каменская О. Л. Текст и коммуникация. Москва : Высшая школа, 1990. 151 с.
30. Канонік Н., Шкаровецька А. Наукові підходи до вивчення лексико-семантичних полів у лексико-семантичній системі сучасної англійської мови. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 189–195.

31. Караулов Ю. Н. Ассоциативная грамматика русского языка. Москва : Издательство ЛКИ, 2010. 328 с.
32. Караулов Ю. Н. Структура лексико-семантического поля. *Филологические науки*. 1972. №1. С.57–68.
33. Карамасев С. Артур Хейли. 2020. URL : <http://loveread.me/biography-author.php?author=Arthur-Hailey> (дата звернення: 11.05.2022).
34. Кезина С. В. Семантическое поле как система. *Филологические науки*. Москва : Нефтяник, 2004. Вып. 4. С. 79–86.
35. Книшенко Н. П. Поняття «лексико-семантичне поле» й «термінологічне поле» в сучасному мовознавстві. *Лінгвістичні дослідження : Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2020. Вип. 52. С. 3–9.
36. Ключка Н. Я. Лексико-семантичне поле як системно-структурне утворення. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Випуск 24. 2012. С. 129-131.
37. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика. Москва : Эдиториал УРСС, 2000. 352 с.
38. Костенко Н. Д. Структурно-семантичні та функціональні параметри англomовних інновацій семантичного поля «навчання» : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2016. 20 с.
39. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 368 с
40. Кочерган М. П. Теорія функціонально-семантичного поля і її застосування в зіставному мовознавстві. *Мовознавство*. 2007. № 4–5. С. 13–19.
41. Крутоголова О. В., Гладченко К. Ю. Структурна модель лексикосемантичного поля «підліток» у тетралогії Марини Павленко «Русалонька із 7–В» як репрезентант ідеї лексичної неперервності. *Наукові праці Чорноморського державного університету*

- ім. П. Могили. Серія : Філологія. Мовознавство : зб. наук. праць.*
Миколаїв, 2014. Т. 221. Вип. 209. С. 52–58.
42. Кузнецова Э. В. Ступенчатая идентификация как средство описания семантических связей слов. *Вопросы металингвистики.* 1973. С. 84–85.
43. Кузнецова А. И. Понятие семантической системы языка и методы её исследования. Москва : Изд-во Моск. Ун-та, 1963. 60 с.
44. Левицкий В. В. Статистическое изучение лексической семантики. Киев : УМК ВО, 1989. 155 с.
45. Маслов Ю. С. Введение в языкознание. Санкт-Петербург : Академия, 2005. 304 с.
46. Московская Н. Л., Мацаева М. А. К вопросу о жанровой специфике производственного романа (на материале произведений Артура Хейли). *Вестник ЧГПУ.* 2013. № 3. С. 282–291.
47. Нікітіна Ф. О. Виділення, визначення лексико-семантичних полів. *Мовознавство.* 1981. С. 11–15.
48. Никитина Т. Г., Павлова А. Н. Жанровая специфика профессионального романа в произведениях Артура Хейли. *В мире науки и искусства : вопросы филологии, искусствоведения и культурологии.* Новосибирск : СибАК, 2015. № 5(48). URL : <http://sibac.info/conf/philolog/xlviii/42164> (дата звернення: 8.04.2022).
49. Остапчук Я. В. Концепт understanding : когнітивні ознаки та номінативне поле. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія.* 2014. № 11. Том 2. С. 45–47.
50. Павлищенко О. А. Квантитативні характеристики лексико-семантичних полів дієслова в авторських текстах англomовної художньої літератури : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2017. 24 с.
51. Полагейкіна В. А., Шепель Ю. О. Номінативне поле концептів «свій» і «чужий» в англійській мовній картині світу. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія. Функційно-семантичні та когнітивно-*

- прагматичні питання мови й міжкультурної комунікації*. 2017. № 10. С. 405–443.
52. Полевые структуры в системе языка : коллективная монография / под ред. проф. З. Д. Поповой. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1989. 200 с.
53. Попова З. Д., Стернин И. А. Семантико-когнитивный анализ языка. Воронеж : Истоки, 2007. 250 с.
54. Попова З. Д., Стернин И. А. Очерки по когнитивной лингвистике. Воронеж : Истоки, 2002. 192 с.
55. Посохова А. В. Вербальні засоби творення фахового контексту художнього твору : лінгвокогнітивний і лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі роману А. Хейлі “Airport”) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 312 с.
56. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
57. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
58. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. Київ : Вища школа, 1988. 328 с.
59. Снігур Н. С. Лексико-семантичне поле гумор / humor в українській та чеській мовах. *Матістеріум. Мовознавчі студії*. 2011. Випуск 43. С. 78–82.
60. Стернин И. А. Лексическое значение слова в речи. Воронеж : Изд-во Воронежского университета, 1985. 172 с.
61. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы. Москва : Изд-во КомКнига, 2010. 287 с.
62. Шмелев Д. Н. Проблемы семантического анализа лексики. Москва : Изд-во ЛКИ, 2008. 278 с.
63. Щур Г. С. Теория поля в лингвистике. Москва : Едиториал УРСС, 2018. 264 с.

64. Юдко Л. В. Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 5. Ч. 2. С. 292–298.
65. Andrews P. Books that take the reader into the hearts. *The New York Times Book Review*. 1997. June, 22. P. 20.
66. (CES) Concise Encyclopedia of Semantics / ed. by Keith Allan, Keith Brown. Oxford : Elsevir Ltd, 2009. 848 p.
67. Geeraerts D. Theories of Lexical Semantics. Oxford : Oxford University Press, 2010. P. 58–68.
68. Hailey A. The Final Diagnosis. New York : Random House Publishing Group, 1985. 310 p.
69. Merriam-Webster.com Thesaurus, Merriam-Webster. URL : <https://www.merriam-webster.com/thesaurus/hospital> (accessed : 4.10.2022).
70. Malíšková E. The Treatment of Setting Novels by Arthur Hailey. Brno : Masaryk University Publishing Office, 2008. 69 p.
71. McLillan D. Poetics of Arthur Hailey's novels. *The New York Times Book Review*. 1977. №2. P. 34–35.
72. (OED) Online Etymology Dictionary. URL : <https://www.etymonline.com/search?q=hospital> (accessed: 18.06.2022).
73. Sheludchenko S., Kalyniushko T. Lexico-Semantic Field CRIME : the Functional and Semantic Aspects (a Study of the Novels «The Secret of Chimneys», «The Seven Dials Mystery», «Towards Zero» by Agatha Christie). *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2016. №5. С. 174–179.
74. (WNWCD) Webster's New World College Dictionary. 2014. 5th edition. Houghton Mifflin Harcought Company. 1728 p.

JСII HOSPITAL**JСГ HOSPITALS**

- 1) backwater hospital
- 2) big-name hospitals
- 3) Catholic hospitals
- 4) general medical clinic
- 5) home for incurables
- 6) Johns Hopkins
- 7) Massachusetts General
- 8) medical center
- 9) non-teaching hospitals
- 10) sanatorium
- 11) teaching centers
- 12) the Mayo Clinic
- 13) Three Counties
- 14) West Burlington Clinic

JСГ STRUCTURE (building, departments):

- 1) accounting dept
- 2) administration
- 3) administrator's office
- 4) admitting department
- 5) air-conditioned rooms
- 6) autopsy room
- 7) autopsy-room annex
- 8) basement
- 9) cafeteria
- 10) charity wards
- 11) clinics
- 12) corridors
- 13) delivery room
- 14) Dermatology
- 15) Division of Medicine
- 16) electrical shops
- 17) elevator
- 18) Emergency
- 19) five floors
- 20) framed maxim *Mortui Vivos Docent*
- 21) freight elevator
- 22) general medical clinic
- 23) general waiting room
- 24) Gynecology

- 25) halls
- 26) heating plant
- 27) hospital corridors
- 28) hospital kitchens
- 29) hospital's basement
- 30) hospital's morgue
- 31) hospital's pyramid system
- 32) hot-water systems
- 33) housekeeping dept
- 34) laboratories
- 35) locker room
- 36) main floor
- 37) main hospital block
- 38) main lobby
- 39) main-floor corridor
- 40) mechanical departments
- 41) Neurology
- 42) new buildings
- 43) nurseries
- 44) nurses' home
- 45) Obstetrics
- 46) offices
- 47) operating rooms
- 48) operating rooms
- 49) operating section
- 50) Ophthalmology
- 51) opposite wing of the main floor
- 52) Orthopedics
- 53) outpatient clinics
- 54) passenger elevator
- 55) Pathology
- 56) Pediatrics
- 57) polished linoleum floor
- 58) private patient's rooms
- 59) private patients' pavilion
- 60) Psychiatry
- 61) purchasing dept
- 62) Radiology
- 63) recovery rooms
- 64) run-down building
- 65) service departments
- 66) staff room
- 67) staff stairway
- 68) stairway

- 69) sub- basement
- 70) surgical floor
- 71) the fourth floor
- 72) Urology
- 73) waiting rooms
- 74) wards
- 75) white-tiled corridor
- 76) women's toilet
- 77) X-ray room

Kitchen

- 1) automatic dishwashers
- 2) empire
- 3) gleaming utensils
- 4) modernized equipment
- 5) serving tables
- 6) shining steel ovens
- 7) sparkling white aprons

JCF STAFF

- 1) active researcher
- 2) admitting clerks
- 3) ambulance attendant
- 4) assistant administrator
- 5) attending physicians
- 6) chairman of the hospital's board of directors
- 7) chief clerk
- 8) chief dietitian
- 9) chief of medicine
- 10) chief of surgery
- 11) cooks and their assistants
- 12) ear, nose, and throat specialist
- 13) elderly staff pathologist
- 14) general surgeons
- 15) head of a major hospital department
- 16) heads of divisions
- 17) intern
- 18) internist
- 19) janitor
- 20) long-time board member
- 21) medical-board president
- 22) nurse
- 23) obstetrician
- 24) orthopedic surgeon

- 25) pathology resident
- 26) president of the hospital's medical board
- 27) president of the State Pathology Association
- 28) senior pastry cook
- 29) senior practitioner
- 30) senior radiologist
- 31) senior records clerk
- 32) specialists
- 33) staff surgeons
- 34) Student Nurse
- 35) surgical resident
- 36) surgical staff
- 37) technician
- 38) well-qualified men

JCF EQUIPMENT

Instruments

- 1) bone saw
- 2) diet trays
- 3) dissecting board
- 4) emergency generators
- 5) forceps
- 6) knives
- 7) oscillating saw
- 8) pail
- 9) pathologist's knife
- 10) portable electric saw
- 11) power saw
- 12) rib cutters
- 13) scalpel
- 14) sharp scissors
- 15) sharp steel blade
- 16) stretcher
- 17) surgeon's forceps
- 18) tumbler of barium
- 19) tweezers
- 20) wheel chair

Devices

- 1) cine-radiography unit
- 2) fluoroscope
- 3) microscope
- 4) otoscope
- 5) stethoscope

- 6) X-ray
- 7) X-ray tube
- 8) X-ray viewer

Clothes

- 1) crisp starched uniform
- 2) gown
- 3) green scrub suits
- 4) hospital whites
- 5) lab coat
- 6) rubber gloves
- 7) rubber-soled shoes
- 8) spartan student's uniform
- 9) uniform
- 10) white coat

Furniture

- 1) autopsy table
- 2) desk
- 3) dissecting table
- 4) hospital beds
- 5) lab benches
- 6) locker
- 7) operating table
- 8) worktable
- 9) X-ray table

JICF ADMINISTRATION

Management

- 1) administration
- 2) administration methods
- 3) board of directors
- 4) brisk but smooth efficiency
- 5) budget for research
- 6) conservative element on the board
- 7) County Medical Committee
- 8) delegate responsibility
- 9) diplomacy and caution
- 10) donation
- 11) entrenchment,
- 12) fighting off changes
- 13) funds for the hospital extension
- 14) hospital policy

- 15) hospital's pyramid system
- 16) lack of leadership
- 17) medical board
- 18) medical standards
- 19) modernization
- 20) operating-room committee
- 21) opposition,
- 22) politics,
- 23) raising the hospital's standards
- 24) resentment
- 25) stronghold of the old regime
- 26) surgical rules
- 27) The Health Board
- 28) tissue committee
- 29) upholding medical standards
- 30) younger executives

Documents

- 1) autopsy form
- 2) autopsy protocols
- 3) case history
- 4) case notes
- 5) clinical story
- 6) discharge slip
- 7) patient's chart
- 8) records, forms, files
- 9) signatures
- 10) signed contract
- 11) surgical reports
- 12) waiting list for immediate admission

JCT TREATMENT

Procedures, operations

- 1) abdominal incision
- 2) amputation
- 3) anesthesia
- 4) autopsy
- 5) care,
- 6) cases
- 7) checking his excrements
- 8) chest film
- 9) chest X-ray
- 10) cine-radiography
- 11) deciding whether his tumor is malignant or benign

- 12) diagnosis
- 13) diagnosis
- 14) expose tumor
- 15) fashion a tourniquet
- 16) final diagnosis
- 17) gross examination
- 18) halting the bleeding
- 19) healing
- 20) heart examination
- 21) hold patient's wrist
- 22) keeping under observation
- 23) lab procedures
- 24) major surgery
- 25) medical advice
- 26) morning medications
- 27) observation
- 28) palpation of the lungs
- 29) palpation of the patient's abdomen
- 30) periodic checks
- 31) removal of gallstones
- 32) removal of organs
- 33) removal of tonsils
- 34) removal of a kidney
- 35) removal of a tumour
- 36) reporting to a ward for duty
- 37) resident training program
- 38) saving the leg from amputation
- 39) service,
- 40) stemming the blood
- 41) studies of the tissue
- 42) surgical bloopers
- 43) surgical experience
- 44) surgical-mortality conference
- 45) testing a patient's blood
- 46) tracking down his diseases
- 47) transfusion
- 48) treatment
- 49) verdict
- 50) wheeling patients
- 51) writing case notes
- 52) writing on a patient's chart
- 53) X-ray gastric series

Medications

- 1) anesthetic
- 2) morning medications

Patients

- 1) advanced in labor
- 2) awaiting treatment
- 3) babies
- 4) babies delivered
- 5) buxom, perpetually cheerful Negress
- 6) complains of continued abdominal pains
- 7) crying softly
- 8) girl of about ten with a bandage over one eye
- 9) infants
- 10) less than an hour ago the body under the shroud had been George Andrew Dunton, living, age fifty-three, civil engineer
- 11) looked the type for an ulcer
- 12) Old Rudy Hermant, who worked periodically at laboring when his family bullied him into it
- 13) outpatient
- 14) patient discharged
- 15) patient's family
- 16) patients' mail
- 17) silent but with tears coursing down her cheeks
- 18) the mis-diagnosed child
- 19) turned away but his shoulders were shaking
- 20) unsuspecting public
- 21) vice-president of sales for one of Burlington's big-three automobile dealerships
- 22) waiting to be born
- 23) worrier

JCT DISEASES

Symptoms

- 1) abdominal pains
- 2) aching in the stomach region
- 3) burping
- 4) cold sweat
- 5) diarrhea
- 6) hemorrhage
- 7) mangled limb
- 8) pain gripped her
- 9) putrefaction
- 10) scarring
- 11) slight vomiting

12) sore throat

Cases

- 1) complications
- 2) intriguing case
- 3) isn't just an isolated case
- 4) urgent case

Diagnoses

- 1) abscess
- 2) asphyxiation
- 3) aspiration tracheitis
- 4) breast tumor
- 5) chronic myometritis
- 6) coronary attack
- 7) coronary thrombosis
- 8) creeping malignancy
- 9) duodenal ulcer
- 10) fibrocaceous tuberculosis
- 11) fibrosis of uterus
- 12) growing deafness
- 13) infarct
- 14) metastases
- 15) osteomyelitis
- 16) perforated ulcer
- 17) pneumonia
- 18) respiratory disease
- 19) tonsillectomies
- 20) tumor

Organs, body parts

- 1) abdomen
- 2) arteries
- 3) chest
- 4) chest flap
- 5) coronary arteries
- 6) cranial contents
- 7) diaphragm
- 8) duodenum
- 9) esophagus
- 10) eyelids
- 11) fibrous tissue
- 12) flesh
- 13) genitals

- 14) heart
- 15) heart-muscle arteries
- 16) intestines
- 17) jaw
- 18) large vein
- 19) lung
- 20) membrane
- 21) pancreas
- 22) pericardium
- 23) pleura
- 24) pupils
- 25) rectum
- 26) rib cage
- 27) ribs
- 28) scalp
- 29) skull
- 30) spinal cord
- 31) spleen
- 32) stomach
- 33) superior sagittal sinus
- 34) tongue
- 35) tonsil
- 36) torso
- 37) trachea
- 38) ventricle

JCF ATMOSPHERE

- 1) awe and fascination
- 2) busy
- 3) busy time
- 4) clenched teeth
- 5) cold and clinical
- 6) cooler than outside, but not much
- 7) crying softly
- 8) defensive levity in face of death
- 9) deliberate insulation of personal emotions and personal involvement
- 10) ill humor
- 11) irritably
- 12) love with her job
- 13) need for a change of scene
- 14) no hysterics
- 15) professional interest
- 16) repulsed and disgusted

- 17) scrubbed, gowned, sterile
- 18) shapeless, almost anonymous
- 19) sweating from the heat
- 20) the will you possessed not to turn and run away
- 21) Two of the girls giggled; the others smiled
- 22) used to death to feel uneasiness or fear.
- 23) used to seeing death
- 24) years of pathology had chilled him

Comparisons, metaphors

- 1) (fluoroscope) Magic mirror on the wall, who is healthiest of all?
- 2) ...it was like the entry of a maestro before a symphony. All that was missing was applause.
- 3) a backwater hospital like Three Counties
- 4) aseptically sealed off from the rest of the hospital
- 5) In contrast to this domain of the dead the operating room was a territory of the living. It was pulsing and alive; there was a poetry of motion, a sense of achievement he knew he could never find here.
- 6) like tide currents around an offshore island
- 7) made her (chief dietician) progress not unlike the majesty of an aircraft carrier preceded by an escort of twin battleships
- 8) the burden of lifting Three Counties out of the mire into which it had fallen
- 9) the cocoon of personal isolation—a safeguard against close contact with individual patients
- 10) the plans of what the administrator had called flippantly “the New Jerusalem”
- 11) the work in Pathology had become too much for one man to keep the reins in his own hands
- 12) there were soft spots, of course, in the present setup
- 13) traffic in the corridor

JCF DEATH

- 1) final journey between the ward and the hospital’s morgue
- 2) lost the capacity to be affected by heat or coolness
- 3) no darkness or depression from death so close at hand
- 4) no words needed
- 5) the dead man was listed as a civil engineer
- 6) time of death
- 7) waiting for the pulse to stop

TOTAL: 415

SUMMARY

The presented research is dedicated to the lexico-semantic field HOSPITAL.

The anthropocentric approach in the linguistic analysis presupposes the necessity to investigate the lexemes and lexical groups functioning in different spheres. The research is the study of a lexico-semantic field HOSPITAL as represented in the professional novel "Final Diagnosis" by Arthur Hailey. The investigation correlates with the main ideas of the field approach in linguistics. The discussion of the differences between the "lexico-semantic field" and adjunct notions (semantic field, functional-semantic field, nominative field, thematic field) has been suggested which helps systematize the main parameters of a lexico-semantic field. The nucleus-periphery structure has been explained as well as the criteria of referring the lexemes to a certain zone. The openness and dynamic character of the field has been highlighted. The research reflects the current linguistic tendency to investigate both lexico-semantic fields and the fiction text authors' approaches to representing them.

The study analyses the origin of the lexeme "hospital", its modern meanings and its verbalization in A. Hailey's novel "Final Diagnosis". The lexicon reflecting the lexico-semantic field HOSPITAL in the text has been classified into 10 lexico-semantic groups with their further division into 21 subgroups. The main semantic relations between the field elements (synonymity, antonymity, hypo-hyperonymity) have been traced and exemplified. The lexico-semantic field HOSPITAL performs a special function in the novel as one of the verbal means of creating its professional context.

Key-words: *lexico-semantic field, nucleus, periphery, lexico-semantic group, lexeme, professional novel, term*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Кулик Аліна Романівна, студентка 2 курсу, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти kulik267@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Лексико-семантичне поле HOSPITAL у романі А. Хейлі “Final Diagnosis”» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 2.12.2022

Підпис _____

Кулик А. Р.